

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ»
Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
της Λήδας- Μαρίας Σιουρούνη (Α.Μ.: ΜΔΙ 2044)

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Επιβλέπων:

Κος Σταύρος Κάτσιος

Πειραιάς, Μάιος 2022

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
1.1 Νομοθετικό & κανονιστικό πλαίσιο.....	6
1.1.1 Εθνικό επίπεδο	7
1.1.2 Ευρωπαϊκό επίπεδο	12
1.2 Βασικές Έννοιες.....	14
1.2.1 Ξέπλυμα Χρήματος ή Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (Money Laundering)	14
1.2.2 Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (Terrorism Financing).....	15
1.2.3 Ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην ασφαλιστική αγορά.....	15
1.2.4 Κίνδυνος ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (εκτίμηση κινδύνου και κατηγοριοποίηση πελατών)	16
1.2.5 Μέτρα δέουσας επιμέλειας.....	23
1.2.6 Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (Politically Exposed Persons)	28
1.2.7 Πιστοποίηση προσώπων.....	30
1.2.8 Αναφορά Υποπτης ή Ασυνήθιστης Συναλλαγής / δραστηριότητας	32
1.3 Ο ασφαλιστικός κλάδος με βάση την κατηγοριοποίηση του κινδύνου σύμφωνα με την Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας» ("National Risk Assessment").....	33
1.3.1 Εκτίμηση του εθνικού και κλαδικού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.....	33
1.3.2 Γενικοί μηχανισμοί ελέγχου.....	36
1.3.3 Εγγενής τρωτότητα προϊόντων ασφαλίσεων ζωής	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.....	46
2.1 Εποπτικά όργανα.....	46
2.2. Εσωτερικά μέτρα (πολιτικές, διαδικασίες) των εταιρειών	50
2.3. Έρευνα σε λίστες ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	51
2.4. Διαταγές δεσμεύσεων χρηματοπιστωτικών προϊόντων.....	51
2.5. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών.....	52

2.6. Μητρώα και αυτοματοποιημένη διαδικασία επαλήθευσης στοιχείων	54
2.6.1. Μητρώο πραγματικών δικαιούχων.....	54
2.6.2. Επαλήθευση στοιχείων φυσικών προσώπων μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «eGov-KYC».....	54
2.7. Διεθνή Εμπάργκο και Περιοριστικά Μέτρα.....	55
2.7.1. Είδη εμπάργκο.....	56
2.7.2. Κυρώσεις (sanctions) και περιοριστικά μέτρα	56
2.8. Κουλτούρα/ Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση	58
2.9. Ενίσχυση της προσωπικής ευθύνης στελεχών επιχειρήσεων με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.....	59
ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	62
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	64

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία μελετά τη χρήση του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με γνώμονα την ελληνική ασφαλιστική αγορά.

Το εθνικό, ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο ρυθμίζει με έναν συγκεκριμένο τρόπο το ζήτημα και οριοθετεί τις συμπεριφορές και τις ενέργειες που εμπίπτουν στο πεδίο της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων και οι οποίες δύνανται να αποτελέσουν αξιόποινες πράξεις.

Βάσει αυτού, παρουσιάζονται οι διάφοροι τρόποι με τους οποίους διαπράττεται η νομιμοποίηση παράνομων εσόδων στην ασφαλιστική αγορά σήμερα, αναλύονται ουσιώδεις έννοιες όπως αυτές της εκτίμησης κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της δέουσας επιμέλειας, της κατηγοριοποίησης των πελατών μιας ασφαλιστικής εταιρείας, οι οποίες είναι κρίσιμες για την κατανόηση του μεγέθους του ζητήματος καθώς επίσης και για τους πιθανούς τρόπους θεμελίωσης αποτελεσματικών τρόπων αντιμετώπισης.

Επιπρόσθετα, η ανάλυση συγκεκριμένων περιστάσεων που ανακύπτουν εντός του πλαισίου των καθημερινών εργασιών μια ασφαλιστικής επιχείρησης αποδεικνύεται σημαντική για τον εντοπισμό των σημείων που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο για τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων και ως εκ τούτου σημαντική για τη δημιουργία αποτελεσματικών τρόπων πρόληψης αλλά και διορθωτικών ενεργειών σε περίπτωση εμφάνισης περιστατικών ξεπλύματος χρήματος.

Καταλήγοντας, εξάγονται συμπεράσματα για το σημείο στο οποίο βρίσκεται σήμερα η ελληνική ασφαλιστική αγορά υπό το πρίσμα και των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ασφαλιστικός κλάδος, ο οποίος ανήκει στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών υπόκειται στον κίνδυνο χρησιμοποίησής του για σκοπούς νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς επίσης και για σκοπούς χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ο όρος νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες/ εγκληματικές δραστηριότητες αναφέρεται διεθνώς σε πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις, αναλύσεις και βιβλιογραφικές αναφορές με την ονομασία «ξέπλυμα χρήματος» (money laundering). Οι εγκληματίες προσπαθούν να «νομιμοποιήσουν» τα έσοδα που προέρχονται από την τέλεση των παράνομων δραστηριοτήτων και αδικημάτων τους συγκαλύπτοντας με αυτόν τον τρόπο την παράνομη πηγή των εν λόγω εσόδων που αποκτούν, αλλάζοντας τη μορφή και το σχήμα τους ή μεταφέροντας τα παρανόμως αποκτηθέντα κεφάλαια σε ένα μέρος όπου είναι λιγότερο πιθανό να προσελκύσουν την προσοχή των αρχών και να εγείρουν υποψίες.

Κατά αντιστοιχία, πρόσωπα που εμπλέκονται στην οργάνωση τρομοκρατικών ενεργειών ή στη σύσταση τρομοκρατικών οργανώσεων αναζητούν τρόπους χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ενεργειών αυτών καθαυτών, των εμπλεκόμενων προσώπων - τρομοκρατών καθώς και της λειτουργίας και συντήρησης των εκάστοτε τρομοκρατικών οργανώσεων.

Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, τα ασφαλιστικά προϊόντα δύνανται να αποτελέσουν το μέσο για τα παραπάνω πρόσωπα να νομιμοποιήσουν τα παράνομα έσοδα που διαθέτουν καθώς επίσης και να διευκολύνουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις στο βαθμό που εμφανίζουν τρωτότητα στο συγκεκριμένο σημείο θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν τέτοιους είδους παράνομες πρακτικές νομιμοποίησης εσόδων καθώς και φαινόμενα χρηματοδότησης της τρομοκρατίας τόσο προληπτικά όσο και κατασταλτικά.¹

Ο τρόπος και τα μέσα με τα οποία η ελληνική ασφαλιστική αγορά θα μπορέσει να ανταπεξέλθει σε πρακτικές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και πρακτικές χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ρυθμίζονται από ένα συγκεκριμένο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Ο κύριος προβληματισμός που προκύπτει εν προκειμένω είναι σε ποιο βαθμό ο ασφαλιστικός κλάδος στην Ελλάδα είναι σήμερα πρόσφορος για την τέλεση των αδικημάτων του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αλλά και κατά πόσο το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο με τον τρόπο

---

¹ International Association of Insurance Supervisors (IAIS), [Revised] Application Paper on Combating Money Laundering and Terrorist Financing

που έχει διαμορφωθεί και εφαρμόζεται στην καθημερινή πρακτική είναι σε θέση να περιορίσει σημαντικά τον κίνδυνο τέλεσης των εν θέματι αδικημάτων.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να εστιάσει στο συγκεκριμένο πεδίο της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς διερευνώντας παράλληλα τους προβληματισμούς αυτούς και λαμβάνοντας υπόψη τη σημερινή πραγματικότητα των νέων τεχνολογιών.

Πιο συγκεκριμένα, αρχικά θα επιχειρηθεί μια γενική επισκόπηση του ισχύοντος εγχώριου και ευρωπαϊκού νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου και θα αναλυθούν βασικές έννοιες της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) όπως οι φάσεις νομιμοποίησης και οι τεχνικές ξεπλύματος χρήματος. Επίσης, κρίνεται σημαντική αλλά και απαραίτητη η ανάλυση της έννοιας του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος όπως και η ανάλυση της έννοιας εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου που έχει ως αποτέλεσμα την κατηγοριοποίηση των πελατών από μια ασφαλιστική εταιρεία. Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται σε κάθε συναλλαγή με τους πελάτες - είτε υποψήφιους είτε υφιστάμενους, η αντιμετώπιση των Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων και ο τρόπος και τα μέσα πιστοποίησης των πελατών (αντισυμβαλλόμενων, ασφαλισμένων και δικαιούχων) τόσο φυσικών όσο και νομικών προσώπων, θα αποτελέσει επίσης αντικείμενο της παρούσας. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, θα αποδοθεί μια εικόνα της θέσης της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς με βάση την κατηγοριοποίηση του κινδύνου σύμφωνα με την Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και θα αναλυθούν τα πρακτικά ζητήματα που ανακύπτουν στην ασφαλιστική αγορά σήμερα με την παράθεση ανάλογων παραδειγμάτων. Τέλος, θα αναλυθούν συγκεκριμένοι τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος οι οποίοι είτε ακολουθούν παραδοσιακά μοντέλα είτε υλοποιούνται και εφαρμόζονται με τη βοήθεια των διαθέσιμων νέων τεχνολογιών και τη χρήση ψηφιακών μέσων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Νομοθετικό & κανονιστικό πλαίσιο

Το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας διαμορφώνεται με βάση εθνικούς νόμους, πράξεις, αποφάσεις, εγκυκλίους και διευκρινιστικά έγγραφα της Τράπεζας της Ελλάδος, Οδηγίες και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και σχετικά πρότυπα και οδηγίες που θεσπίζονται από διεθνείς φορείς.

Σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο εποπτεία σε θέματα πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ασκούν οι ακόλουθοι φορείς:

- Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - FATF (Financial Action Task Force).
- Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών - Basel Committee on Banking Supervision (BCBS).
- Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - European Banking Authority (EBA).
- Η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων - European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) ειδικά για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- Ο Όμιλος Wolfsberg.

Σε εθνικό επίπεδο εποπτεία σε θέματα πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ασκούν οι ακόλουθοι φορείς:

- Η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί την εποπτική αρχή για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και ο ρόλος της θα αναλυθεί περαιτέρω παρακάτω.
- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
- Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ).
- Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχων (ΕΛΤΕ).
- Το Υπουργείο Δικαιοσύνης.
- Η Υπηρεσία Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (ΥΠ.Ο.Α.Δ.Η.Ε.).

1.1.1 Εθνικό επίπεδο

Οι βασικοί άξονες της ελληνικής νομοθεσίας για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα διαγράφονται από τα ακόλουθα νομοθετικά και κανονιστικά κείμενα:

- Ο νόμος 4557/2018, ο οποίος ενσωματώνει την 4^η Ευρωπαϊκή Οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Οδηγία ΕΕ 2015/849) στην ελληνική νομοθεσία.
- Ο νόμος 4734/2020, ο οποίος ενσωματώνει την 5^η Ευρωπαϊκή Οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Οδηγία ΕΕ 2018/843) στην ελληνική νομοθεσία.
- Ο νόμος 4816/2021, ο οποίος τροποποιεί το νόμο 4557/2018 και ενσωματώνει την 6^η Ευρωπαϊκή Οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Οδηγία ΕΕ 2018/1673) στην ελληνική νομοθεσία.
- Η απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (εφεξής ΕΤΠΘ) 281/2009, με την οποία εξειδικεύονται, με βάση την αρχή της

αναλογικότητας, οι υποχρεώσεις όλων των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος προσώπων και η απόφαση ΕΠΠΘ 285/2009, η οποία αναφέρεται στην ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13-14 του άρθρου 4 του προϊσχύοντος νόμου 3691/2008 για το ξέπλυμα χρήματος.

- Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης με αριθμό 154/5Α/31.08.2009, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. 177/1/16.9.2020 Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της εποπτείας από την Τράπεζα της Ελλάδος, για σκοπούς αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, των ασφαλιστικών εταιριών που ασκούν ασφαλίσεις ζωής ή παρέχουν υπηρεσίες σχετιζόμενες με επενδύσεις και των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών.
- Η απόφαση ΕΠΠΘ 290/2009 με θέμα «Καθορισμός του πλαισίου επιβολής διοικητικών κυρώσεων στα εποπτευόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύματα, σύμφωνα με το άρθρο 52 του ν. 3691/2008», με την οποία ταξινομούνται οι επιμέρους υποχρεώσεις συμμόρφωσης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος προσώπων κατά είδος και ως προς τον βαθμό σπουδαιότητας, στις εξής κλίμακες: ιδιαίτερος σοβαρή, σοβαρή, απλή και επιπλέον εξειδικεύονται τα κριτήρια προσδιορισμού, επιμέτρησης αλλά και δημοσιοποίησης των εν λόγω διοικητικών κυρώσεων.
- Το έγγραφο της διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων (το υπ' αριθμ. ΔΗΛΕΔ Α 1168471 ΕΞ 2014/22.12.2014) , με το οποίο γίνεται γνωστοποίηση και παρουσίαση αναφορικά με το ευρωπαϊκό εργαλείο πληροφόρησης και ελέγχου των αριθμών φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) – TIN on Europa (https://ec.europa.eu/taxation_customs/tin/).
- Η Απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών 67343 ΕΞ 2019 σχετικά με την τήρηση και τη διαδικασία καταχώρισης στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων του άρθρου 20 και 21 του ν. 4557/2018.
- Η Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 172/1/20.5.2020 σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εξ αποστάσεως ηλεκτρονική ταυτοποίηση φυσικών προσώπων κατά τη σύναψη επιχειρηματικής σχέσης με τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.
- Η Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 172/2/20.5.2020, η οποία τροποποιεί την Απόφαση ΕΠΠΘ 281/2009 ως προς τη δυνατότητα επαλήθευσης των στοιχείων ταυτοποίησης των φυσικών προσώπων κατόπιν συναίνεσης του φυσικού προσώπου, μέσω ασφαλούς διασύνδεσης με το εκάστοτε ειδικό πληροφοριακό σύστημα του Δημοσίου μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης.
- Η απόφαση του Υπουργού Επικρατείας 9747 ΕΞ/7.4.2021 και η αντίστοιχη Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας Ελλάδος 188/26.4.2021 σχετικά με την εφαρμογή eGov KYC.

- Η απόφαση του Προέδρου της Βουλής και του Υφυπουργού Οικονομικών 56591 ΕΞ/17.5.2021 σχετικά με τον κατάλογο των σημαντικών δημοσίων λειτουργημάτων.

Εστιάζοντας πιο αναλυτικά στους νόμους που εφαρμόζονται σήμερα στην Ελλάδα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι ενσωματώνουν τις σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

Νόμος 4557/2018

Ο εν λόγω νόμος, που ψηφίστηκε στις 30 Ιουλίου 2018, ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την 4^η Ευρωπαϊκή Οδηγία (2015/849) για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η εν λόγω Οδηγία εισήγαγε αρκετές αλλαγές, οι σημαντικότερες των οποίων αφορούν στα ακόλουθα σημεία:

Ο ορισμός για τον Πραγματικό Δικαιούχο έχει γίνει πιο αναλυτικός και πιο λεπτομερής. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στις εταιρείες, ως πραγματικός δικαιούχος ορίζεται το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία τελικά έχουν στην κυριότητά τους ή ελέγχουν τη νομική οντότητα, έχοντας κυριότητα αμέσως ή εμμέσως σε επαρκές ποσοστό των μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου ή ιδιοκτησιακού δικαιώματος της εν λόγω οντότητας, μεταξύ άλλων μέσω μετοχών στον κοιμιστή, ή μέσω ελέγχου με άλλα μέσα, εκτός από εισηγμένη εταιρεία σε ρυθμιζόμενη αγορά η οποία υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης κατά την ενωσιακή νομοθεσία ή υπόκειται σε ισοδύναμα διεθνή πρότυπα τα οποία εξασφαλίζουν επαρκή διαφάνεια των πληροφοριών σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο².

Το πιο σημαντικό σημείο διαφοροποίησης με την 3^η Οδηγία είναι ότι η 4^η Ευρωπαϊκή Οδηγία αναφέρει ότι «εάν, αφού εξαντληθούν όλα τα δυνατά μέσα και δεν προσδιοριστεί το φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπα, τα οποία έχουν στην κυριότητά τους ή ελέγχουν την νομική οντότητα, έχοντας κυριότητα αμέσως ή εμμέσως σε επαρκές ποσοστό των μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου ή ιδιοκτησιακού δικαιώματος της εν λόγω οντότητας, ή εάν υπάρχει αμφιβολία ότι το ή τα πρόσωπα που προσδιορίστηκαν είναι ο ή οι πραγματικοί δικαιούχοι, το ή τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν θέση ή θέσεις ανώτατων διοικητικών στελεχών μπορεί να θεωρηθούν σαν πραγματικοί δικαιούχοι.» Τέτοια πρόβλεψη δεν υπήρχε στην 3^η Ευρωπαϊκή Οδηγία. Επιπλέον, δημιουργείται κεντρικό μητρώο σε κάθε κράτος μέλος με τους πραγματικούς δικαιούχους των εταιρειών και άλλων οντοτήτων, το οποίο θα είναι

---

² Ειδικότερα, συμμετοχή 25% συν μια μετοχή ή ιδιοκτησιακό δικαίωμα άνω του 25% στον πελάτη που κατέχεται από φυσικό πρόσωπο αποτελεί ένδειξη άμεσης ιδιοκτησίας. Συμμετοχή 25% συν μια μετοχή ή ιδιοκτησιακό δικαίωμα άνω του 25% στον πελάτη που κατέχεται από εταιρεία, η οποία βρίσκεται υπό τον έλεγχο φυσικού προσώπου ή προσώπων ή από πολλές εταιρείες, οι οποίες βρίσκονται υπό τον έλεγχο του ίδιου φυσικού προσώπου ή προσώπων, αποτελεί ένδειξη έμμεσης ιδιοκτησίας. Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να αποφασίζουν ότι ένα μικρότερο ποσοστό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ιδιοκτησίας ή ελέγχου.

διαθέσιμο στις Εποπτικές Αρχές αλλά και σε όλους όσους δικαιολογούν έννομο συμφέρον. Το κεντρικό μητρώο διασφαλίζει ταχεία και απεριόριστη πρόσβαση των αρμόδιων αρχών και των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, χωρίς να ειδοποιείται η οντότητα. Επιτρέπει, επίσης, την ταχεία πρόσβαση των υπόχρεων οντοτήτων, όταν λαμβάνονται μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη. Ο ελληνικός Νόμος 4557/2018 ενσωματώνει την εν λόγω πρόβλεψη και προβλέπει τη δημιουργία του Εθνικού Κεντρικού Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων.³

Δίδεται, πλέον, ορισμός για τη Σχέση Ανταπόκρισης, αλλά και τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για τις σχέσεις με ιδρύματα πελατών από τρίτες χώρες.

Δίδεται επίσης, ένας πιο ευρύς ορισμός για τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα (ΠΕΠ) ο οποίος εμπεριέχει πλέον τα εγχώρια πολιτικά πρόσωπα και τους διευθυντές, αναπληρωτές διευθυντές και μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή πρόσωπα που κατέχουν ισοδύναμη θέση σε διεθνή οργανισμό. Επιπλέον, αναφέρονται και τα προτεινόμενα μέτρα Δέουσας Επιμέλειας που θα πρέπει να εφαρμοστούν για τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, εγχώρια ή μη. Επίσης, όταν ένα πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο έχει παύσει να ασκεί σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα σε κράτος μέλος ή τρίτη χώρα ή να κατέχει σημαντική δημόσια θέση σε διεθνή οργανισμό, οι ασφαλιστικές εταιρείες ως υπόχρεες οντότητες απαιτείται να λαμβάνουν για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών υπόψη τον κίνδυνο που συνεχίζει να θέτει το εν λόγω πρόσωπο και να εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα, ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, έως ότου θεωρηθεί ότι το πρόσωπο αυτό δεν ενέχει πλέον τον κίνδυνο που χαρακτηρίζει ειδικώς τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα. Προστέθηκαν ακόμα περιπτώσεις όπου απαιτείται η εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας, όπως μεταξύ άλλων η περίπτωση περιστασιακής μεταφοράς χρηματικών ποσών που υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ βάσει του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 2015/847.

Αναφορικά με την εφαρμογή των μέτρων απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας, ενώ στην 3^η Ευρωπαϊκή Οδηγία υπήρχαν ξεκάθαρες εξαιρέσεις (π.χ. εισηγμένες εταιρείες, εθνικές δημόσιες αρχές, κλπ.), στην 4^η Ευρωπαϊκή Οδηγία καλούνται τα υπόχρεα πρόσωπα, πριν εφαρμόσουν μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας, να βεβαιώνονται ότι η επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή παρουσιάζει χαμηλότερο βαθμό κινδύνου, ενώ επιπροσθέτως η επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή παρακολουθούνται επαρκώς για τον εντοπισμό ασυνηθών ή ύποπτων συναλλαγών. Κατά συνέπεια, στην 4^η Ευρωπαϊκή Οδηγία δεν υπάρχουν εξαιρέσεις, παρά μόνο παράγοντες δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου (βλ. Παράρτημα I του Ν. 4557/2018 που τους ενσωματώνει). Στο ίδιο πλαίσιο, αναφέρονται επίσης κατ' ελάχιστον οι

---

³ άρθρο 20 Ν 4557/2018, το οποίο έχει ως εξής: Οι εταιρικές και άλλες νομικές οντότητες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα υποχρεούνται να συλλέγουν και να φυλάσσουν, σε ειδικό μητρώο που τηρούν στην έδρα τους, επαρκείς, ακριβείς και επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους τους. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν τουλάχιστον το ονοματεπώνυμο, την ημερομηνία γέννησης, την υπηκοότητα και τη χώρα διαμονής των πραγματικών δικαιούχων, καθώς, επίσης, και το είδος και την έκταση των δικαιωμάτων που κατέχουν.

παράγοντες που εμπεριέχουν δυνητικά υψηλότερο κίνδυνο και θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψη από τις Εθνικές Εποπτικές Αρχές όταν θα εξειδικεύσουν τα μέτρα (βλ. Παράρτημα ΙΙ του Ν. 4557/2018). Τέλος, η 4^η Ευρωπαϊκή Οδηγία εισήγαγε προβλέψεις για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Units - FIUs) των κρατών-μελών.

Νόμος 4734/2020

Με το νόμο 4734/2020 ενσωματώθηκε η 5^η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2018/843 για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ρυθμίστηκαν ορισμένα ζητήματα. Για παράδειγμα, διευθετήθηκαν πρακτικά ζητήματα σχετικά με το Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων.⁴ Με την ακρίβεια των στοιχείων που ζητούνται από τις εταιρείες και τη διασύνδεση των μητρικών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προβλέπεται, ενισχύεται η διαφάνεια που απαιτείται ως προς την ταυτότητα των πραγματικών δικαιούχων.

Οι κατάλογοι των βασικών αδικημάτων καθώς επίσης και των υπόχρεων προσώπων τροποποιήθηκαν και θεσπίστηκαν αυστηρότερα μέτρα για τις επιχειρηματικές σχέσεις με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου και τους πελάτες που προέρχονται από αυτές. Τα μέτρα περιλαμβάνουν από την εφαρμογή αυστηρότερων μέτρων δέουσας επιμέλειας, μέχρι τη διακοπή επιχειρηματικών σχέσεων, σχέσεων ανταπόκρισης και την απαγόρευση ανοίγματος υποκαταστημάτων. Για τις περιπτώσεις ομίλων εταιρειών, προβλέπεται η εφαρμογή ενιαίων αρχών κατά του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σε περίπτωση που εταιρείες του ομίλου δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες, με ελαστικότερο πλαίσιο καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, εφαρμόζονται επιπλέον μέτρα για την καταπολέμησή τους και ενημερώνεται σχετικά η εποπτική αρχή. Εφόσον κριθεί απαραίτητο, η εποπτική αρχή μπορεί να ζητήσει τη διακοπή της συγκεκριμένης επιχειρηματικής σχέσης ή και τη διακοπή της δραστηριότητας στην τρίτη χώρα.

Οι συναλλαγές με ανώνυμες προπληρωμένες κάρτες περιορίζονται περαιτέρω, με το όριο να διαμορφώνεται στα πενήντα ευρώ. Σε περίπτωση υπέρβασης του ποσού, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι διαδικασίες ταυτοποίησης του πελάτη. Αναγνωρίζεται τέλος, η εκτεταμένη χρήση των εικονικών νομισμάτων και εντάσσονται οι πάροχοι υπηρεσιών ανταλλαγής εικονικών νομισμάτων και οι πάροχοι υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών στα υπόχρεα πρόσωπα.

Νόμος 4816/2021

Ο νόμος 4816/2021 ενσωματώνει την 6^η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2018/1673 για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της

---

⁴ προθεσμία καταχώρισης, κεντρική διασύνδεση μητρικών των ευρωπαϊκών χωρών

τρομοκρατίας στην ελληνική έννομη τάξη. Οι κυριότερες τροποποιήσεις που εισήγαγε ο νόμος 4816/2021 είναι συνοπτικά οι εξής:

- Αποσαφήνισε περαιτέρω τα βασικά αδικήματα και εισήγαγε στην έννοια τους τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο και το περιβάλλον.
- Επιπρόσθετα, προέβλεψε την επέκταση της ποινικής ευθύνης και στους συνεργούς στο αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Τέλος, εισήγαγε πρόβλεψη για εκτεταμένες κυρώσεις σε νομικά πρόσωπα που διαπράττουν το αδίκημα του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως ο προσωρινός ή μόνιμος αποκλεισμός από δημόσιες χρηματοδοτήσεις, η προσωρινή ή οριστική απαγόρευση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, κλπ.

1.1.2 Ευρωπαϊκό επίπεδο

Εκτός από τις ανωτέρω Οδηγίες της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που ενσωματώθηκαν στην εθνική έννομη τάξη, σε ευρωπαϊκό επίπεδο ισχύει επιπλέον ο Κανονισμός 2015/847. Ο εν λόγω Κανονισμός αφορά τα στοιχεία που συνοδεύουν τις μεταφορές ποσών (στοιχεία πληρωτή, αλλά και δικαιούχου), καταργεί τον προΐσχύσαντα Ευρωπαϊκό Κανονισμό 1781/2006 και εφαρμόζεται από τις 26 Ιουνίου 2017. Το σκεπτικό του Κανονισμού είναι ότι η πλήρης ιχνηλασιμότητα των μεταφορών χρηματικών ποσών μπορεί να αποτελέσει ιδιαίτερα σημαντικό και πολύτιμο εργαλείο για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και την υλοποίηση περιοριστικών μέτρων. Ως εκ τούτου, προκειμένου να διασφαλισθεί η διαβίβαση πληροφοριών σε όλο το μήκος της αλυσίδας πληρωμών, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ένα σύστημα με το οποίο θα επιβάλλεται στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών με στοιχεία του πληρωτή και του δικαιούχου.

Δεδομένου ότι οι ανώνυμες μεταφορές χρηματικών ποσών συνιστούν δυνητική απειλή από άποψη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, είναι σκόπιμο να απαιτείται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να ζητούν τα στοιχεία του πληρωτή και του δικαιούχου.⁵

---

⁵ Προκειμένου να μη μειωθεί η αποδοτικότητα των συστημάτων πληρωμών και προκειμένου να εξισορροπηθεί ο κίνδυνος να εξωθηθούν οι συναλλαγές στην παρανομία εξαιτίας υπερβολικά αυστηρών υποχρεώσεων ταυτοποίησης κατά της ενδεχόμενης τρομοκρατικής απειλής από μεταφορές μικρών χρηματικών ποσών, η υποχρέωση να ελέγχεται εάν τα στοιχεία του πληρωτή ή του δικαιούχου είναι ακριβή, σε περίπτωση που στις μεταφορές χρηματικών ποσών δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί επαλήθευση, θα πρέπει να επιβάλλεται μόνο σε μεμονωμένες μεταφορές χρηματικών ποσών που υπερβαίνουν τα 1.000 ευρώ, εκτός αν η μεταβίβαση αυτή φαίνεται να συνδέεται με άλλες μεταφορές ποσών, τα οποία μαζί υπερβαίνουν τα 1.000 ευρώ, τα χρηματικά ποσά έχουν εισπραχθεί ή καταβληθεί

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο επίσης είναι εξαιρετικά σημαντικά τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται καθώς στις 7 Μαΐου 2020, η Επιτροπή υπέβαλε σχέδιο δράσης για μια ολοκληρωμένη ενωσιακή πολιτική με σκοπό την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package). Στο εν λόγω σχέδιο δράσης, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να λάβει μέτρα με σκοπό την ενίσχυση των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και καθόρισε έξι προτεραιότητες ή πυλώνες:⁶

1. Διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του υφιστάμενου πλαισίου καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που έχει θεσπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.
2. Θέσπιση ενός ενιαίου εγχειριδίου κανόνων καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Επίτευξη μιας εποπτείας καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. Θέσπιση μηχανισμού στήριξης και συνεργασίας για τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών.
5. Επιβολή σε ενωσιακό επίπεδο των διατάξεων του ποινικού δικαίου και ανταλλαγή πληροφοριών.
6. Ενίσχυση της διεθνούς διάστασης του πλαισίου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενώ οι πυλώνες 1, 5 και 6 του σχεδίου δράσης υλοποιούνται χωρίς την ανάγκη λήψης περαιτέρω μέτρων, οι υπόλοιποι πυλώνες απαιτούν τη λήψη νομοθετικών μέτρων.⁷ Πιο συγκεκριμένα, για την υλοποίηση των δράσεων 3 και 4 του εν λόγω σχεδίου δράσης υφίσταται νομοθετική πρόταση για τη σύσταση ευρωπαϊκής Αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AMLA). Επίσης, υφίσταται μια δέσμη τεσσάρων νομοθετικών προτάσεων η οποία θεωρείται ένα ενιαίο σύνολο, κατ'εφαρμογή του σχεδίου δράσης της Επιτροπής της 7ης Μαΐου 2020, και διαμορφώνει

σε χρήμα ή σε ανώνυμο ηλεκτρονικό χρήμα, ή όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι υποψίας για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

⁶ Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package, επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-countering-financing-terrorism_en

⁷ Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Βρυξέλλες, 20.7.2021 COM(2021) 420 final 2021/0239 (COD)

ένα νέο και πιο συνεκτικό κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο καταπολέμησης του ξέπλυματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω δέσμη περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- την πρόταση ευρωπαϊκού Κανονισμού σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,
- την πρόταση ευρωπαϊκής Οδηγίας σχετικά με τη θέσπιση των μηχανισμών που θα πρέπει να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την κατάργηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/8496 όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843, και
- την πρόταση αναδιατύπωσης του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 για την επέκταση των απαιτήσεων ιχνηλασιμότητας στα κρυπτοστοιχεία.

Η νομοθετική πρόταση για έναν ευρωπαϊκό Κανονισμό, από κοινού με την πρόταση Οδηγίας και την πρόταση αναδιατύπωσης του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/847, εκπληρώνει τον στόχο για τη θέσπιση ενός ενιαίου εγχειριδίου κανόνων της ΕΕ (πυλώνας 2).

1.2 Βασικές Έννοιες

1.2.1 Ξέπλυμα Χρήματος ή Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (*Money Laundering*)

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) συνιστούν, σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία ⁸ οι εξής πράξεις:

- α) η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της, ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή για να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του,
- β) η απόκρυψη ή συγκάλυψη της αλήθειας, όσον αφορά στη φύση, την προέλευση, τη διάθεση, τη διακίνηση ή τη χρήση περιουσίας ή τον τόπο όπου αυτή βρίσκεται ή την κυριότητα επ' αυτής, ή τα σχετικά με αυτή δικαιώματα, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα,
- γ) η απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει, κατά τον χρόνο κτήσης, ή κατά τον χρόνο περιέλευσης της κατοχής ή της χρήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα,

---

⁸ Νόμος 4557/2018 όπως έχει τροποποιηθεί με το Νόμο 4816/2021

δ) η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

1.2.2 Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας (Terrorism Financing)

Είναι η παροχή ή συλλογή κεφαλαίων για τη διάπραξη του εγκλήματος της τρομοκρατίας. Τρομοκρατία είναι η «συστηματική» χρήση, ή η απειλή χρήσης βίας που συμβαίνει πάντα ως αντίδραση, ή άσκηση πίεσης, από οργανωμένες ομάδες με πολιτικά, θρησκευτικά ή άλλα ιδεολογικά κίνητρα (ως υπόβαθρο / βάση), εναντίον ατόμων, ομάδων ή περιουσιών, με απώτερο στόχο τις κυβερνήσεις από τις οποίες προσδοκούν κάποια αντίστοιχα (των κινήτρων) οφέλη / κέρδη. Πολλές τρομοκρατικές ομάδες έχουν διασυνδέσεις με τρομοκρατικές οργανώσεις και σε πολλές περιπτώσεις λαμβάνουν χρηματοδότηση από αυτές.

Τα κεφάλαια που διατίθενται για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας ενδέχεται να έχουν αποκτηθεί με τρόπο απολύτως νόμιμο, ενώ στο ξέπλυμα χρήματος η πηγή προέλευσης των κεφαλαίων είναι εξ ορισμού παράνομη. Δηλαδή, με το ξέπλυμα χρήματος το παράνομο χρήμα εμφανίζεται ως νόμιμο. Στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας συχνά πρόκειται για κεφάλαια που έχουν αποκτηθεί με νόμιμο τρόπο και χρησιμοποιούνται για παράνομο σκοπό.

1.2.3 Ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην ασφαλιστική αγορά

Η πηγή και ο προορισμός των κεφαλαίων που διατίθενται για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας πρέπει να μη γίνονται αντιληπτά, με τον ίδιο τρόπο που αποκρύπτεται η πηγή των κεφαλαίων που πρόκειται να νομιμοποιηθούν. Και στις δύο περιπτώσεις είναι απαραίτητη η χρήση του ασφαλιστικού τομέα. Πολλές από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την απόκρυψη του προορισμού των κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι ίδιες με εκείνες που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα κεφαλαίων που έχουν αποκτηθεί με παράνομο τρόπο.

Στο σημείο αυτό γίνεται αντιληπτό ότι τα χρήματα που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες διοχετεύονται μέσω πολλαπλών συναλλαγών σε διάφορους επενδυτικούς στόχους με απώτερο στόχο την απομάκρυνση κάθε ύποπτου ίχνους που θα παρέπεμπε στην παράνομη πηγή προέλευσής τους. Οι ασφαλιστικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο ζωής προσφέρουν τέτοιου είδους στόχους καθώς για παράδειγμα τα προϊόντα ασφάλισης ζωής, τα οποία συνδέονται πολλές φορές και με επενδύσεις, συνιστούν ένα πρόσφορο μέσο για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.⁹

Ο ασφαλιστικός κλάδος είναι πιθανό να εμφανίσει τρωτότητα στο ξέπλυμα χρήματος λόγω του μεγέθους του, της πολυπλοκότητας συγκεκριμένων προϊόντων

---

⁹ Position paper on the application of AML to general insurance, Global Federation of Insurance Associations, 2021

του και του τρόπου με τον οποίο αυτά τα προϊόντα κατηγοριοποιούνται και κατανέμονται.¹⁰

Ως προς τον πρώτο παράγοντα, οι εγκληματίες επιλέγουν να διοχετεύσουν τα παράνομα κεφάλαιά τους σε ασφαλιστικές εταιρείες με μεγάλο αριθμό πελατών έτσι ώστε να μπορούν με μεγαλύτερη ευκολία να αποκρύψουν την πηγή των εισοδημάτων τους και τον πραγματικό σκοπό της επένδυσής τους αποφεύγοντας τον έλεγχο.

Ως προς τα προϊόντα, η δραστηριότητα των ασφαλιστικών εταιρειών του κλάδου ζωής δεν περιορίζεται πλέον μόνο στην παροχή της παραδοσιακής ασφάλειας ζωής. Οι ασφάλειες ζωής αποτελούν πλέον ένα μικρό μόνο ποσοστό των προϊόντων που πωλούνται, ενώ την ίδια στιγμή τα αποταμιευτικά προϊόντα και τα επενδυτικά προϊόντα έχουν επικρατήσει. Αυτή η τάση έχει αυξήσει τις δυνατότητες χρησιμοποίησης των εν λόγω ασφαλιστικών προϊόντων ζωής για ξέπλυμα χρήματος. Άλλωστε, η φύση του προϊόντος που πωλείται είναι συνήθως ο κύριος παράγοντας για την εκτίμηση του επιπέδου κινδύνου. Κι αυτό γιατί τα χαρακτηριστικά ορισμένων προϊόντων είναι οριοθετημένα, ενώ άλλα, όπως είναι αυτά που περιλαμβάνουν την καταβολή εφάπαξ ασφαλίσεων διαθέτουν μεγαλύτερη ευελιξία, καθιστώντας τα περισσότερο ελκυστικά για ξέπλυμα χρήματος.

Ένας επιπλέον παράγοντας είναι ο γεωγραφικός καθώς οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις μπορεί να λειτουργούν σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Τέλος, οι εταιρείες ασφάλισης ζωής μπορεί να συναλλάσσονται με ορισμένους πελάτες που ενδέχεται να παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο τέλεσης ξεπλύματος χρήματος. Για παράδειγμα, ένας πελάτης μπορεί να είναι πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο (ΠΕΠ) ή το επάγγελμά του να ενέχει υψηλότερο κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος (π.χ. ιδιοκτήτης νυχτερινού κέντρου, καζίνο, κλπ) .

Παρακάτω θα αναλυθούν περαιτέρω βασικές έννοιες που περιλαμβάνονται στο ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο.

1.2.4 Κίνδυνος ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (εκτίμηση κινδύνου και κατηγοριοποίηση πελατών)

Η προσέγγιση βάσει κινδύνου (risk-based approach) είναι κεντρικής σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου. Οι ασφαλιστικές εταιρείες ως υπόχρεα εκ του νόμου πρόσωπα θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν, να αξιολογούν και να κατανοούν τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στους οποίους εκτίθενται και να εφαρμόζουν τα πιο πρόσφορα και κατάλληλα μέτρα μετριασμού των εν λόγω κινδύνων στους οποίους εκτίθενται.

---

¹⁰ Research Project for Emerging Issues/Advanced Topics Course Diploma in Investigative and Forensic Accounting Program University of Toronto, “Money Laundering and the Life Insurance Industry: The Role of the IFA”

Αυτή η προσέγγιση τους επιτρέπει να εστιάζουν στα σημεία όπου οι κίνδυνοι είναι υψηλότεροι.

Η ανάπτυξη μιας αξιολόγησης κινδύνου (risk assessment) αποτελεί βασικό σημείο εκκίνησης για την εφαρμογή της προσέγγισης βάσει κινδύνου από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Η αξιολόγηση θα πρέπει να είναι ανάλογη με τη φύση, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της ασφαλιστικής επιχείρησης. Αυτό σημαίνει ότι μια απλή εκτίμηση κινδύνου μπορεί να είναι αρκετή για μικρότερους ή λιγότερο σύνθετους ασφαλιστικούς οργανισμούς ενώ στην περίπτωση που οι ασφαλιστικές εταιρείες αποτελούν μέρος ενός ομίλου, η εκτίμηση του κινδύνου θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και το πλαίσιο που έχει θέσει ο όμιλος (group-wide risk appetite).¹¹

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι η ένταση των μέτρων μετριασμού του κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων δέουσας επιμέλειας πελατών (customer due diligence) εξαρτώνται από τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η ταυτότητα και το νομικό καθεστώς των συμβαλλομένων μερών σε συμβόλαια ασφάλισης ζωής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιούχου και, κατά περίπτωση, του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων ενός νομικού προσώπου, θα καθορίσει την έκταση των ελέγχων που θα πρέπει να διενεργηθούν, ιδίως μάλιστα όταν ένα πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο εμπλέκεται στη διαδικασία. Εξίσου σημαντικοί είναι και οι διενεργούμενοι εσωτερικοί έλεγχοι των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, των οποίων η δομή και η οργάνωση εξαρτώνται από τους κινδύνους που έχουν εντοπιστεί και για τους οποίους, σε κάθε περίπτωση παίζει καθοριστικό ρόλο η συμμετοχή των ανώτερων στελεχών της εταιρείας.

Όσον αφορά στην υποχρέωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για αναφορά ύποπτων συναλλαγών θα πρέπει να επισημανθεί ότι δεν βασίζεται στον κίνδυνο, αλλά ισχύει κατά παρέκκλιση και ανεξάρτητα από το ύψος του ποσού των συναλλαγών. Άλλωστε, η αναφορά μιας ύποπτης συναλλαγής δεν απαλλάσσει την ασφαλιστική εταιρεία από τις υπόλοιπες υποχρεώσεις της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Αναφορικά με την εποπτεία τονίζεται η σημασία της προσέγγισης βάσει κινδύνου σε επίπεδο ομίλου, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης εκτίμησης των εν λόγω κινδύνων σε επίπεδο ομίλου και της ανταλλαγής σχετικών πληροφοριών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Υπογραμμίζεται επίσης η συνάφεια της κατανομής των εποπτευόμενων οντοτήτων που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά και παρουσιάζουν παρόμοιο προφίλ κινδύνου σε ομάδες/ κατηγορίες για σκοπούς εποπτείας από τον Όμιλο.

---

¹¹ Guidance for a risk-based approach, Life insurance sector, FATF, October 2018

Όπως αναφέρθηκε ήδη η εκτίμηση κινδύνου πρέπει να είναι ανάλογη με τη φύση, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της εκάστοτε ασφαλιστικής επιχείρησης. Για μικρότερες ή λιγότερο σύνθετες ασφαλιστικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο ζωής (για παράδειγμα όπου οι πελάτες εμπίπτουν σε παρόμοιες κατηγορίες ή/και όπου το φάσμα των προσφερόμενων προϊόντων ασφάλισης ζωής είναι πολύ περιορισμένο), μια απλή εκτίμηση κινδύνου δύναται να είναι αρκετή. Είναι επιτακτικό να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράγοντες κινδύνου, τους οποίους η ασφαλιστική εταιρεία θεωρεί ως σχετικούς, συμπεριλαμβανομένων των παραγόντων κινδύνου σχετικών με το προϊόν, τη γεωγραφική περιοχή, τα κανάλια διανομής και το προφίλ των πελατών.

Αρχικά, το καθεστώς πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που ισχύει για τις ασφάλειες ζωής σε μια δεδομένη δικαιοδοσία θα πρέπει να καθοριστεί με βάση τα αποτελέσματα της εθνικής αξιολόγησης κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, την τοπική τομεακή αξιολόγηση κινδύνου για τις ασφάλειες ζωής, καθώς και με βάση τη συγκεκριμένη εκτίμηση κινδύνου που θα διενεργήσει μια ασφαλιστική εταιρεία.

Τα ασφαλιστικά προϊόντα ζωής και τα ασφαλιστικά προϊόντα που σχετίζονται με επενδύσεις» νοούνται ως συμβόλαια που έχουν σχεδιαστεί κυρίως για την οικονομική προστασία του πελάτη - συμβαλλόμενου και των σχετιζόμενων τρίτων μερών (στα οποία περιλαμβάνονται ο ασφαλισμένος, ο δικαιούχος/οι του ασφαλιστηρίου συμβολαίου και οι πραγματικοί δικαιούχοι σε περίπτωση νομικού προσώπου) έναντι του κινδύνου επέλευσης ενός αβέβαιου μελλοντικού γεγονότος – όπως ο θάνατος ή η σοβαρή ασθένεια ή ανικανότητα. Οι συνδεδεμένοι τρίτοι-δικαιούχοι μπορεί να είναι ο αντισυμβαλλόμενος ή άλλος κατονομαζόμενος ή ορισμένος δικαιούχος, μπορεί επίσης να είναι είτε φυσικό πρόσωπο είτε και νομική οντότητα ή οποιοδήποτε άλλο νομικό μόνωμα. Τα προϊόντα ασφάλισης ζωής μπορούν επίσης να αγοραστούν ως επενδυτικά ή αποταμιευτικά οχήματα και για την υποστήριξη στεγαστικών σχεδίων ή συνταξιοδοτικών προγραμμάτων.

Τα περισσότερα προϊόντα ασφάλισης ζωής έχουν σχεδιαστεί με μακροπρόθεσμο πλαίσιο και ορισμένα αποφέρουν χρήματα μόνο σε περίπτωση επέλευσης ενός επαληθεύσιμου συμβάντος, όπως είναι ο θάνατος ή η συνταξιοδότηση. Ωστόσο, ορισμένα προϊόντα ασφάλισης ζωής εμπεριέχουν χαρακτηριστικά και δυνατότητες αποταμίευσης ή επένδυσης, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν επιλογές για πλήρεις ή/και μερικές καταβολές ή εξαγορές ανά πάσα στιγμή. Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής μπορεί να είναι ατομικά συμβόλαια ή ομαδικά - για παράδειγμα, οι εταιρείες μπορεί να παρέχουν συμβόλαια ασφάλειας ζωής στους υπαλλήλους τους ως μέρος ενός πακέτου παροχών.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη πως η ασφάλεια ζωής μπορεί να είναι διαθέσιμη μέσω διαφόρων καναλιών διανομής. Ένα σημαντικό ποσοστό των ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής πωλούνται μέσω διαμεσολαβητών με τους οποίους η ασφαλιστική εταιρεία ζωής θα έχει περιορισμένη ή καθόλου επαφή με τον συμβαλλόμενο - πελάτη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι διαμεσολαβητές θα έχουν την αρχική αλληλεπίδραση με τον πελάτη. Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής πωλούνται επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις διαδικτυακά, όπου ενδέχεται να μην υπάρχει πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση με τον πελάτη από τον ασφαλιστή ή την ασφαλιστική εταιρεία. Κατά τον εντοπισμό και την αξιολόγηση του κινδύνου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που σχετίζεται με τη μέθοδο μέσω της οποίας πωλείται το προϊόν, η ασφαλιστική εταιρεία ζωής και οι επόπτες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους που σχετίζονται με τον τρόπο διανομής καθώς και τη φύση της σχέσης τους με την ασφαλιστική εταιρεία και τον πελάτη.

Όπως γίνεται αντιληπτό, η διαδικασία προσέγγισης βάσει κινδύνου (risk-based approach) είναι δυναμική, με την εκτίμηση κινδύνου και τα μέτρα μετριασμού του κινδύνου να ανανεώνονται/ επικαιροποιούνται σε συνεχή βάση. Αναγνωρίζεται βέβαια ότι μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις όπου μια ασφαλιστική εταιρεία έχει λάβει όλα τα εύλογα μέτρα για τον εντοπισμό και τον μετριασμό των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, αλλά τα προϊόντα της να συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται για σκοπούς ξεπλύματος.¹² Γι' αυτόν τον λόγο είναι επιτακτικό, οι εκτιμήσεις κινδύνου να επανεξετάζονται και να ανανεώνονται περιοδικά σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αρμόδιας εποπτικής αρχής ή τις κατευθυντήριες γραμμές ή τις τυπολογίες από εθνικές αρμόδιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ), ή ευρωπαϊκών και διεθνών φορέων. Επιπρόσθετα, η εκτίμηση κινδύνου που διενεργείται σε μια εταιρεία θα πρέπει να επανεξετάζεται αμέσως ως απάντηση σε εσωτερικούς παράγοντες, όπως η κυκλοφορία ενός νέου ασφαλιστικού προϊόντος, η απόκτηση νέων πελατών ή σημαντικές αλλαγές των χαρακτηριστικών των υφιστάμενων πελατών λόγω συγχώνευσης δυο ασφαλιστικών εταιρειών καθώς επίσης και ως απάντηση σε εξωτερικούς παράγοντες όπως οι αλλαγές στο ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, οι αλλαγές στην εθνική ή υπερεθνική αξιολόγηση κινδύνου ή τυχόν νέες/αναδυόμενες τυπολογίες για το ξέπλυμα χρήματος.

Συνοψίζοντας, ως κίνδυνος ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας θεωρείται ο κίνδυνος έκθεσης μιας ασφαλιστικής εταιρείας σε νομικές κυρώσεις αλλά και σε άλλες κανονιστικής φύσεως επιπτώσεις, όπως ο

---

¹² Guidance for a risk-based approach, Life insurance sector, FATF, Οκτώβριος 2018

κίνδυνος φήμης, λόγω μη συμμόρφωσής της με τους κανόνες που διέπουν την αποτροπή του ξεπλύματος χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.¹³

Οι ασφαλιστικές εταιρείες προκειμένου να διαχειριστούν τον συγκεκριμένο κανονιστικό κίνδυνο οφείλουν να λαμβάνουν προληπτικά αλλά και κατασταλτικά – όπου απαιτείται- μέτρα για τον περιορισμό του. Το είδος και η έκταση των μέτρων που θα λάβουν καθορίζεται προηγουμένως από την εκτίμηση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στον οποίο είναι εκτεθειμένες.

Η εκτίμηση του κινδύνου, η οποία συνιστά κανονιστική απαίτηση, προϋποθέτει ανάλυση συγκεκριμένων πεδίων όπως ήδη κατέστη αντιληπτό.

Σε ένα πρακτικό επίπεδο, οι κυριότεροι παράγοντες που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση από μια ασφαλιστική εταιρεία είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι:

- Η επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα των πελατών της ασφαλιστικής εταιρείας (στοιχηματικές εταιρείες, ναυτιλιακές εταιρείες, λιανικό εμπόριο, Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα, κλπ.)
- Η εταιρική δομή των πελατών της ασφαλιστικής εταιρείας (π.χ. πολύπλοκη δομή ιδιοκτησίας νομικών προσώπων, εταιρείες με ανώνυμες μετοχές, εταιρείες που έχουν συσταθεί σε υπεράκτια κέντρα, κλπ.)
- Η συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη της ασφαλιστικής εταιρείας (π.χ. διενέργεια συναλλαγών χωρίς εμφανή νόμιμο οικονομικό ή εμπορικό σκοπό, δυσκολίες στην εξακρίβωση της πηγής και της προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη, απροθυμία από την πλευρά του πελάτη να αποκαλύψει τους πραγματικούς δικαιούχους ενός νομικού προσώπου, άρνηση προσκόμισης νομιμοποιητικών εγγράφων, μεγάλες συναλλαγές σε μετρητά κ.λπ.).
- Διενέργεια συναλλαγών που ευνοούν την ανωνυμία του πελάτη της ασφαλιστικής εταιρείας.
- Προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη της ασφαλιστικής εταιρείας (π.χ. εμβάσματα, υπηρεσίες Private Banking, επενδυτικά προϊόντα κ.λπ.).
- Τρόπος και κανάλια διάθεσης των προϊόντων (π.χ. χρήση μεσαζόντων, συναλλαγές εξ αποστάσεως, χρήση ψηφιακής πλατφόρμας, κλπ).
- Γεωγραφική δραστηριότητα της ασφαλιστικής εταιρείας ή των πελατών της, καθώς και η χώρα ή περιοχή προέλευσης ή προορισμού των κεφαλαίων της

---

¹³ Οι εν λόγω κανόνες με τους οποίους οφείλει μια ασφαλιστική εταιρεία να συμμορφώνεται μπορεί να είναι το διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο (όπως αυτό αναλύθηκε ανωτέρω), οι εγκεκριμένες εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες της εταιρείας καθώς επίσης και οι βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται σε μια εταιρεία.

ασφαλιστικής εταιρείας ή των πελατών της ή διεξαγωγής των εργασιών του πελάτη.

- Ο όγκος και η πολυπλοκότητα των συναλλαγών του πελάτη.
- Εφαρμοζόμενες εσωτερικές διαδικασίες και διαθέσιμα πληροφοριακά συστήματα της ασφαλιστικής εταιρείας.

Στο ίδιο πλαίσιο, η εκτίμηση βάσει κινδύνου συνεπάγεται ότι οι κατάλληλες πολιτικές, έλεγχοι και διαδικασίες, οι οποίες εγκρίνονται από τα ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη, θα πρέπει να σχεδιάζονται, να εφαρμόζονται και να είναι ανάλογες με τους κινδύνους που έχουν εντοπιστεί και με βάση την αξιολόγησή τους. Αυτές οι πολιτικές και οι εσωτερικές διαδικασίες θα πρέπει να βασίζονται στις στρατηγικές πολιτικές του Διοικητικού Συμβουλίου της ασφαλιστικής εταιρείας, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης του προφίλ κινδύνου, των προϊόντων, των καναλιών διανομής, της ασφαλιστικής αγοράς και των πελατών. Οι περιοχές που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο θα πρέπει να υπόκεινται σε ενισχυμένες διαδικασίες και μέτρα, όπως ενισχυμένους ελέγχους δέουσας επιμέλειας και ενισχυμένη και ανά τακτά διαστήματα παρακολούθηση των συναλλαγών. Ομοίως, στις περιοχές που παρουσιάζουν χαμηλότερο κίνδυνο, μπορούν να εφαρμοστούν απλοποιημένοι ή πιο περιορισμένοι έλεγχοι.¹⁴

Από τεχνικής σκοπιάς, μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο ξεκινά με τον εντοπισμό και την αξιολόγηση του εγγενούς κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με τον οποίο βρίσκεται αντιμέτωπη μια ασφαλιστική εταιρεία (inherent risk assessment). Αυτή η εγγενής αξιολόγηση κινδύνου για μια εταιρεία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα σχετικά χαρακτηριστικά των πελατών της εταιρείας, τις εκάστοτε χώρες ή γεωγραφικές περιοχές, τα ασφαλιστικά προϊόντα και τις διαθέσιμες υπηρεσίες, τις συναλλαγές και τα κανάλια διανομής. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει ενημέρωση για τυχόν σχετικά πορίσματα της διενεργηθείσας εθνικής αξιολόγησης κινδύνου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η ασφαλιστική εταιρεία θα πρέπει να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων ελέγχων που διενεργεί σε τακτική βάση για τη διαχείριση αυτών των κινδύνων ώστε να καταλήξει σε έναν υπολειπόμενο κίνδυνο εκτίμησης (residual risk assessment) Αυτή η άσκηση θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό τυχόν κατάλληλων ενεργειών για βελτίωση τυχόν ανεπαρκών ελέγχων για τη συμμόρφωση με το προφίλ κινδύνου της εταιρείας.¹⁵

Επίσης, στο πλαίσιο της παραπάνω διαδικασίας κάθε ασφαλιστική εταιρεία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και το επίπεδο κινδύνου των πελατών της. Όσον αφορά ειδικότερα στα κριτήρια με βάση τα οποία γίνεται η κατηγοριοποίηση των πελατών αυτά είναι τα εξής:

---

¹⁴ International Association of Insurance Supervisors (IAIS), “[Revised], Application Paper on Combating Money Laundering and Terrorist Financing

¹⁵ Ο.π.

- Επάγγελμα για ιδιώτες – Τομέας Δραστηριοποίησης για νομικά πρόσωπα.
- Χώρα Προέλευσης (λαμβάνονται υπόψη οι λίστες κατηγοριοποίησης των χωρών που εκδίδουν Διεθνείς Φορείς όπως ο ΟΟΣΑ, η FATF καθώς και οι ΗΠΑ-OFAC και η ΕΕ).
- Πολυπλοκότητα των συναλλαγών που πραγματοποιεί ο Πελάτης.
- Νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης / προέλευσης νομικού προσώπου (κυρίως για εξωχώριες εταιρείες).
- Χώρα Δραστηριοποίησης (αφορά εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική χώρα από την χώρα προέλευσης).
- Δομή / μετοχική σύνθεση της εταιρείας.
- Υπαρξη ΠΕΠ στην εταιρεία-πελάτη.
- Εντοπισμός και αξιολόγηση πραγματικού ιδιοκτήτη στην εταιρεία.
- Τομέας Δραστηριοποίησης Νομικού Προσώπου σε σχέση με τον σκοπό της ίδρυσής του.
- Παρεκκλίσεις από τη συνήθη ή αναμενόμενη συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη.
- Συναλλαγές με τη χρήση νέων τεχνολογιών.
- Όγκος, μέγεθος και είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών.

Βάσει των ανωτέρω, οι πελάτες θα πρέπει να κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τον κίνδυνο, στον οποίο ενδέχεται να εκθέσουν την ασφαλιστική επιχείρηση, σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες θα πρέπει να συνοδεύονται από τα αντίστοιχα μέτρα επιμέλειας, παρακολούθησης και ελέγχων. Οι κατηγορίες είναι οι εξής: Χαμηλού Ρίσκου (Low risk), Μεσαίου Ρίσκου (Medium risk), Υψηλού Ρίσκου (High risk).

Βέβαια, θα πρέπει να αναφερθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι πελάτες χαρακτηρίζονται ως μη αποδεκτού κινδύνου. Ενδεικτικές τέτοιες περιπτώσεις είναι οι παρακάτω:

- Πελάτες που περιλαμβάνονται σε λίστες περιοριστικών μέτρων.
- Πελάτες για τους οποίους υφίσταται αρνητική δημοσιότητα η οποία σχετίζεται με εγκληματική δραστηριότητα.
- Πελάτες των οποίων η προσωπική και επαγγελματική τους πορεία δημιουργεί δυσχέρεια ή αδυναμία στον εντοπισμό της πηγής των κεφαλαίων τους.
- Πελάτες που αρνούνται να προσκομίσουν έγγραφα πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας τους.
- Καζίνο ή εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιγνίων – εφόσον δεν έχουν αδειοδοτηθεί στην Ε.Ε.
- Πελάτες που έχουν προσπαθήσει να εξαπατήσουν την ίδια ή άλλη ασφαλιστική εταιρεία.

- Πρώην πελάτες για τους οποίους έχει υποβληθεί αναφορά στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.
- Πελάτες - Νομικά πρόσωπα που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες χωρίς να έχουν αδειοδοτηθεί.
- Φυσικά ή νομικά πρόσωπα για τα οποία βρίσκεται σε εξέλιξη έρευνα από τις Αρχές.
- Πελάτης, ο οποίος έχει οποιαδήποτε ανάμιξη σε περιπτώσεις ασφαλιστικής απάτης.
- Φήμες και ειδήσεις που αφορούν στον πελάτη ή συνδεδεμένα με αυτόν πρόσωπα που τον συνδέουν με εγκληματικές και ποινικά κολάσιμες δραστηριότητες.

Όλα τα παραπάνω συμβάλλουν στην εκτίμηση του κανονιστικού κινδύνου για το ξέπλυμα χρήματος και βοηθούν στο να λαμβάνονται τελικά τα κατάλληλα κατά περίπτωση μέτρα (ούτε αυστηρότερα ούτε επιεικέστερα) και το κόστος εφαρμογής τους να είναι ανάλογο με τους κινδύνους που καλείται να αντιμετωπίσει μια ασφαλιστική επιχείρηση.

1.2.5 Μέτρα δέουσας επιμέλειας

Η δέουσα επιμέλεια εφαρμόζεται για τον προσδιορισμό της ταυτότητας των πελατών, δηλαδή για να διασφαλισθεί ότι ο πελάτης είναι πράγματι αυτός που ισχυρίζεται ότι είναι. Με αυτόν τον τρόπο διαμορφώνεται το οικονομικό και συναλλακτικό προφίλ των πελατών και αξιολογείται η συναλλακτική συμπεριφορά τους. Κατά την πορεία της επιχειρηματικής σχέσης, μπορεί να εκτιμηθεί ποια συμπεριφορά είναι αναμενόμενη, σύμφωνα με το προφίλ του πελάτη, και ποια όχι, άρα και θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω. Επίσης, η δέουσα επιμέλεια δρα και ως μέσο αποτροπής της απάτης, ιδιαίτερα αυτής που σχετίζεται με την ταυτότητα του προσώπου και σε κάθε περίπτωση εφόσον προκύψουν αιτήματα ή ερωτήματα από τις εποπτικές αρχές, η ασφαλιστική εταιρεία θα είναι σε θέση να παράσχει άμεσα πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα και το συναλλακτικό προφίλ των πελατών της.

Σύμφωνα με μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να υποβάλλουν τους πελάτες υψηλότερου κινδύνου σε αυξημένα (ενισχυμένα) μέτρα δέουσας επιμέλειας (enhanced due diligence measures), και θα πρέπει επίσης να παρακολουθούν τις επόμενες συναλλαγές τους με μεγαλύτερη επιμέλεια. Από την άλλη πλευρά, μια ασφαλιστική επιχείρηση μπορεί να είναι σε θέση να εφαρμόζει απλοποιημένη δέουσα επιμέλεια (simplified due diligence) σε πελάτες χαμηλού κινδύνου, εάν οι σχέσεις με αυτούς τους πελάτες θεωρούνται

χαμηλότερου κινδύνου (π.χ. πελάτες χωρίς χαρακτηριστικά κινδύνου για ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι οποίοι διαθέτουν μόνο προϊόντα χαμηλότερου κινδύνου).¹⁶

Επιπλέον, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν πάντα υπόψη τους ότι τα προφίλ κινδύνου των πελατών τους υπόκεινται σε δυναμικές μεταβολές, για παράδειγμα ένας πελάτης με προϊόντα χαμηλού κινδύνου μπορεί να αγοράσει στο μέλλον ένα προϊόν υψηλότερου κινδύνου. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι εταιρείες θα πρέπει να έχουν θεσπίσει κατάλληλες εσωτερικές διαδικασίες για την ενεργοποίηση μιας αυξημένης δέουσας επιμέλειας για τους εν λόγω πελάτες.

Η εκτίμηση του κινδύνου των πελατών λαμβάνει χώρα με τη χρήση μιας καταγεγραμμένης, τεκμηριωμένης, συνεχούς διαδικασίας που καταχωρεί και ενημερώνει τις αντίστοιχες εκτιμήσεις κινδύνου πελατών (Customer risk ratings). Οι εν λόγω αξιολογήσεις κινδύνου πελατών μπορούν να ενισχυθούν ακόμα περισσότερο μέσω αυτοματοποιημένων τεχνολογικών λύσεων με συστήματα που αναθέτουν αυτόματα βαθμολογία κινδύνου (risk scores) στον πελάτη και τον κατηγοριοποιούν σε μια συγκεκριμένη κλίμακα. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα να προσαρμόζεται το επίπεδο κινδύνου του πελάτη και τα αντίστοιχα μέτρα δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται για το κάθε προφίλ πελάτη (χαμηλού-μεσαίου και υψηλού κινδύνου) και επίσης διευκολύνεται και η παρακολούθηση των πελατών ανάλογα με τη βαθμολογία που τους έχει ανατεθεί. Βέβαια, να σημειωθεί ότι ανάλογα με τη φύση και την πολυπλοκότητα της επιχείρησης, οι εν λόγω αξιολογήσεις μπορεί να μην είναι κατάλληλες για όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.¹⁷

Οι παρακάτω ενέργειες εντάσσονται στα μέτρα δέουσας επιμέλειας:

- Επαλήθευση της πραγματικής ταυτότητας του πελάτη από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.
- Εντοπισμός των νόμιμων εκπροσώπων, των μετόχων της εταιρείας και των τελικών πραγματικών δικαιούχων και έλεγχος της ταυτότητάς τους.
- Λήψη και επιβεβαίωση κάθε πρόσθετης πληροφορίας σχετικά με την προέλευση των κεφαλαίων, το εισόδημα και τον πλούτο, τη φύση και την έκταση των αναμενόμενων συναλλαγών, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που ζητά ο πελάτης.
- Λήψη πληροφοριών σχετικά με τη φήμη υποψηφίων και υφιστάμενων πελατών.
- Συλλογή πληροφοριών για τον σκοπό της συναλλαγής (π.χ. διερεύνηση της σχέσης μεταξύ του συμβαλλόμενου και του ασφαλισμένου, λήψη υποστηρικτικού υλικού για τις συναλλαγές από τις οποίες προέρχονται τα χρήματα του πελάτη)

---

¹⁶ Guidance for a risk-based approach, Life insurance sector, FATF, Οκτώβριος 2018

¹⁷ Ο.π.

- Δημιουργία ενός πλήρους οικονομικού/ συναλλακτικού προφίλ για κάθε πελάτη, ώστε να εντοπίζονται άμεσα τυχόν ύποπτες συναλλαγές που δε συνάδουν ή φαίνονται ασυνήθιστες αναφορικά με τα γνωστά δεδομένα για τον πελάτη.

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας τυγχάνουν εφαρμογής:

- Όταν οι ασφαλιστικές εταιρείες συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις.
- Όταν οι ασφαλιστικές εταιρείες διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές που ανέρχονται σε ποσό άνω των δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (€15.000), ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση.
- Όταν οι ασφαλιστικές εταιρείες διενεργούν περιστασιακή συναλλαγή που συνίσταται σε μεταφορά χρηματικών ποσών άνω των 1.000 ευρώ, σύμφωνα με το σημείο 9 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων του άρθρου 3 του νόμου 4557/2018, ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή όριο ποσού.
- Όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια ή την πληρότητα των στοιχείων που έχουν ληφθεί για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.
- Σε τακτά χρονικά διαστήματα, ανάλογα με το επίπεδο του κινδύνου και την κατηγοριοποίηση του κάθε πελάτη.
- Άμεσα, όταν συμβαίνει κάτι από τα ακόλουθα:
  - Όταν εντοπίζονται δυσμενή δημοσιεύματα στα μέσα ενημέρωσης για τον πελάτη.
  - Όταν υφίστανται σημαντικές αλλαγές στην χρηματοοικονομική κατάσταση του πελάτη.
  - Όταν υφίστανται αλλαγές στη δομή της εταιρείας, στην σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, στη μετοχική σύνθεση μιας εταιρείας, κλπ.
  - Όταν λαμβάνουν χώρα σημαντικά γεγονότα όπως συγχώνευση, αλλαγή ονόματος, αλλαγή Πραγματικού Δικαιούχου.
  - Όταν παρατηρούνται ασυνήθεις συναλλαγές ή υποβάλλονται αναφορές ύποπτων συναλλαγών.
  - Όταν ο πελάτης κάνει μια σημαντική για τα δεδομένα του συναλλαγή.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ως υπόχρεα πρόσωπα καλούνται να εφαρμόσουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας που αντιστοιχούν σε μια από τις τρεις κατηγορίες,

ανάλογα με τον κίνδυνο στον οποίο εκτιμούν ότι εκτίθενται, εφόσον επιλέξουν την έναρξη επιχειρηματικής σχέσης με κάποιον πελάτη.

Με το νόμο 4557/2018 καθιερώνεται η επιλογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας που αντιστοιχούν στον κίνδυνο που εκπροσωπεί ο κάθε πελάτης και όχι η εφαρμογή καθορισμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας για κατηγορίες πελατών.

Πιο αναλυτικά:

α. Μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται όταν μια επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή παρουσιάζει χαμηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έπειτα από την αξιολόγηση των πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί καθώς επίσης και όταν συντρέχουν παράγοντες δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου όπως περιγράφονται στο Παράρτημα Ι του νόμου 4557/2018.

β. Μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που εκτιμάται ότι οι πελάτες παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας για την εταιρεία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, μια ασφαλιστική εταιρεία υποχρεούται να εφαρμόσει πιο αυστηρούς κανόνες, να συλλέξει συμπληρωματικές πληροφορίες και να συγκεντρώσει την αντίστοιχη τεκμηρίωση.

Η αυξημένη δέουσα επιμέλεια εφαρμόζεται επιπλέον στις διασυνοριακές σχέσεις ανταπόκρισης, σε περίπτωση εντοπισμού Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων (ΠΕΠ), σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με εγκατάσταση σε τρίτες χώρες, που χαρακτηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως υψηλού κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας καθώς επίσης και σε όλες τις άλλες περιπτώσεις επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.¹⁸

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι με την εφαρμογή του νόμου 4557/2018, οι εξωχώριες/ υπεράκτιες (offshore) εταιρείες δεν θεωρούνται πλέον ως υψηλού κινδύνου εξ ορισμού, αλλά εφόσον προκύψει ταξινόμηση υψηλού κινδύνου έπειτα από αξιολόγησή τους. Στους παράγοντες αξιολόγησης συγκαταλέγεται η προέλευση από χώρες που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι, ο σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκαν, η επιχειρηματική δραστηριότητα και πληροφορίες που την τεκμηριώνουν καθώς επίσης, και η πιστοποίηση του τελικού πραγματικού δικαιούχου και των διευθυντικών στελεχών της εταιρείας, όπως προβλέπεται για τα φυσικά πρόσωπα.

---

¹⁸ Ενδεικτικός κατάλογος παραγόντων υψηλού κινδύνου του Παραρτήματος ΙΙ του νόμου 4557/2018

Στο ίδιο πλαίσιο θα πρέπει να γίνει αναφορά και στις εικονικές τράπεζες / εταιρίες (shell banks/ companies). Εικονική εταιρεία είναι εκείνη η εταιρεία που λειτουργεί σαν όχημα για επιχειρηματικές συναλλαγές, χωρίς να έχει η ίδια σημαντικά περιουσιακά στοιχεία ή εργασίες.

Εικονική τράπεζα είναι εκείνη που έχει συσταθεί εντός ζώνης δικαιοδοσίας στην οποία δεν έχει φυσική παρουσία, και άρα πραγματική έδρα και διοίκηση, και η οποία δεν συνδέεται με ρυθμιζόμενο χρηματοπιστωτικό όμιλο. Σύμφωνα άλλωστε με τη USA Patriot Act η φυσική παρουσία μιας τράπεζας υποδηλώνεται από:

- Τη σταθερή διεύθυνση όπου δραστηριοποιείται,
- Την πλήρη απασχόληση ενός ή περισσότερων εργαζομένων,
- Τη διατήρηση αρχείων που σχετίζονται με τις λειτουργίες της,
- Την υπαγωγή σε έλεγχο από Αρχή που έχει χορηγήσει και την άδεια λειτουργίας.
- Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ως υπόχρεα εκ του νόμου πρόσωπα δεν θα πρέπει να συνάπτουν, ή να συνεχίζουν σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με εικονικές τράπεζες.

Τέλος, κατά την αξιολόγηση της εφαρμογής μέτρων απλουστευμένης ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και τα ευαίσθητα επαγγέλματα και δραστηριότητες (Sensitive Professions & Activities) όπως είναι μεταξύ άλλων, οι έμποροι έργων τέχνης, οι έμποροι πολύτιμων λίθων, τα Καζίνο, τα γραφεία Στοιχήματος, τα μαγαζιά με τυχερά παιχνίδια, οι εταιρείες παραγωγής και διακίνησης πολεμικού υλικού, οι εταιρείες δημοσίων έργων, τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, τα Internet Café, οι μεσίτες, οι ιδιοκτήτες νυχτερινών κέντρων, οι εταιρείες εισαγωγών – εξαγωγών χωρίς συγκεκριμένη δραστηριότητα καθώς και οι μονοπρόσωπες εταιρείες.

Γίνεται αντιληπτό πως είναι σημαντικό και επιβάλλεται να υπάρχει συνεχής παρακολούθηση ώστε να γίνεται μετριάσμος του κινδύνου. Η παρακολούθηση (Monitoring) περιλαμβάνει τον έλεγχο της δραστηριότητας του εκάστοτε πελάτη προκειμένου να προσδιοριστεί εάν είναι συνεπής με τις πληροφορίες που διατηρούνται για τον πελάτη, τη φύση και το σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης. Η παρακολούθηση μπορεί να είναι χειροκίνητη, αυτοματοποιημένη ή ένας συνδυασμός και των δύο. Επίσης, λαμβάνει υπόψη όλα τα προϊόντα που διαθέτει ο πελάτης και περιλαμβάνει επίσης τον εντοπισμό αλλαγών στο προφίλ κινδύνου του (όπως για παράδειγμα, τη συμπεριφορά του πελάτη, τη χρήση των προϊόντων και το ποσό των επενδύσεών του) και προχωράει σε επικαιροποίηση των εν λόγω

πληροφοριών, κάτι που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή αυξημένων μέτρων δέουσας επιμέλειας.¹⁹

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι απαραίτητο να παρακολουθούνται όλες ανεξαιρέτως οι συναλλαγές, τα συμβόλαια και οι πελάτες με τον ίδιο ακριβώς τρόπο ή στον ίδιο βαθμό. Όπου ενδείκνυται, οι ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιούν αυτοματοποιημένα εργαλεία για την παρακολούθηση των συναλλαγών και ακόμα, θα πρέπει να ορίσουν επαρκή όρια (thresholds) ή σενάρια για να φιλτράρουν ασυνήθιστες συναλλαγές σε σχέση με το επίπεδο κινδύνου ενός συγκεκριμένου πελάτη.²⁰

1.2.6 Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (Politically Exposed Persons)

Τα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ) είναι μια κατηγορία πελατών εκτεθειμένη σε αυξημένο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, λόγω της έκθεσής τους σε πολιτικό χρήμα και σε αυξημένη πιθανότητα διαφθοράς. Ως εκ τούτου, απαιτείται ιδιαίτερη αξιολόγηση κατά τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων μαζί τους.

Στα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα ανήκουν τα ακόλουθα πρόσωπα:

- οι αρχηγοί κρατών, αρχηγοί κυβερνήσεων, υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί και υφυπουργοί
- τα μέλη κοινοβουλίων ή αντίστοιχων νομοθετικών σωμάτων
- τα μέλη των διοικητικών οργάνων πολιτικών κομμάτων
- τα μέλη ανωτάτων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων ή άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων, των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικα μέσα, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων
- τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων
- τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών
- οι πρόεδροι και επιτετραμμένοι διπλωμάτες
- οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων
- τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων
- οι διευθυντές, αναπληρωτές διευθυντές και μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή πρόσωπα που κατέχουν ισοδύναμη θέση σε διεθνείς οργανισμούς.
- οι άμεσοι στενοί συγγενείς και οι στενοί συνεργάτες των ανωτέρω. Ως άμεσοι στενοί συγγενείς θεωρούνται:

---

¹⁹ GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH, LIFE INSURANCE SECTOR, FATF, Οκτώβριος 2018

²⁰ Ο.π.

α) οι σύζυγοι ή πρόσωπα εξομοιούμενα με συζύγους, σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία, όπως εκείνα με τα οποία έχει συναφθεί σύμφωνο συμβίωσης κατά το Ελληνικό δίκαιο·

β) τα τέκνα και οι σύζυγοί τους ή πρόσωπα εξομοιούμενα με τους τελευταίους σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία·

γ) οι γονείς.

Στα «πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες» περιλαμβάνονται:

α) φυσικά πρόσωπα για τα οποία είναι γνωστό ότι είναι από κοινού πραγματικοί δικαιούχοι νομικής οντότητας ή νομικού μορφώματος ή ότι συνδέονται με οποιαδήποτε άλλη στενή επιχειρηματική σχέση με πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο

β) φυσικά πρόσωπα τα οποία είναι οι μόνοι πραγματικοί δικαιούχοι νομικής οντότητας ή νομικού μορφώματος που είναι γνωστό ότι συστάθηκε εν τοις πράγμασι προς όφελος πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου.

Σημειώνεται ότι όταν ένα πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο έχει παύσει να ασκεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα σε ένα κράτος ή να κατέχει σημαντική δημόσια θέση σε διεθνή οργανισμό, οι ασφαλιστικές εταιρείες ως υπόχρεα εκ του νόμου πρόσωπα απαιτείται να λαμβάνουν υπόψη για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους τον κίνδυνο που φέρει το εν λόγω πρόσωπο και να εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα, έως ότου κρίνουν ότι το πρόσωπο αυτό δεν ενέχει πλέον κίνδυνο που χαρακτηρίζει ειδικά τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα.

Για να αντιμετωπίσουν τον αυξημένο κίνδυνο που ενέχουν οι συναλλαγές με τα παραπάνω πρόσωπα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει:

- Να διαθέτουν κατάλληλα συστήματα διαχείρισης κινδύνου και να εφαρμόζουν διαδικασίες ανάλογες με τον βαθμό κινδύνου, για να διαπιστώνουν αν ο πελάτης ή ο πραγματικός δικαιούχος εμπίπτουν στην κατηγορία των Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων.
- Να λαμβάνουν την έγκριση ανώτερου διοικητικού στελέχους για τη σύναψη ή διατήρηση επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς.
- Να λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων στα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή.
- Να διενεργούν στενότερη και συνεχή παρακολούθηση των εν λόγω επιχειρηματικών σχέσεων.
- Να λαμβάνουν εύλογα μέτρα, προκειμένου να διαπιστώνουν κατά πόσον οι δικαιούχοι ασφαλιστηρίου συμβολαίου ζωής ή, ενδεχομένως, ο πραγματικός δικαιούχος αυτού είναι πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο, μέλος της οικογένειας ή στενός συνεργάτης του.

Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να λαμβάνονται το αργότερο κατά τον χρόνο πληρωμής ή εκχώρησης, εν όλω ή εν μέρει, του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Επίσης, όταν εντοπίζεται υψηλότερος κίνδυνος, οι ασφαλιστικές εταιρείες οφείλουν, πλέον της εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας του άρθρου 17 του νόμου 4557/2018 να ενημερώνουν ανώτερο διοικητικό στέλεχος πριν από την πληρωμή του προϊόντος του ασφαλιστηρίου συμβολαίου και να διενεργούν αυστηρότερο έλεγχο του συνόλου της επιχειρηματικής σχέσης με τον αντισυμβαλλόμενο.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί πως σύμφωνα με την 5^η Ευρωπαϊκή Οδηγία κάθε κράτος μέλος εκδίδει και τηρεί ενημερωμένο κατάλογο που προσδιορίζει τα ακριβή καθήκοντα τα οποία, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις θεωρούνται σημαντικό δημόσιο λειτούργημα. Επίσης, τα κράτη μέλη ζητούν από όλους τους διεθνείς οργανισμούς που είναι διαπιστευμένοι στην επικράτειά τους να εκδίδουν και να τηρούν ενημερωμένο κατάλογο των σημαντικών δημόσιων λειτουργημάτων του κάθε διεθνούς οργανισμού. Οι κατάλογοι αυτοί διαβιβάζονται στην Επιτροπή και δύνανται να δημοσιοποιούνται. Η Επιτροπή από την πλευρά της καταρτίζει και τηρεί επικαιροποιημένο τον κατάλογο των καθηκόντων τα οποία θεωρούνται σημαντικό δημόσιο λειτούργημα σε επίπεδο θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης. Ο εν λόγω κατάλογος περιλαμβάνει επίσης τυχόν καθήκοντα που ενδέχεται να ανατεθούν σε αντιπροσώπους τρίτων χωρών και διεθνών οργανισμών διαπιστευμένων στο επίπεδο της Ένωσης. Τέλος, η Επιτροπή καταρτίζει, με βάση τους παραπάνω καταλόγους, ενιαίο κατάλογο όλων των σημαντικών δημόσιων λειτουργημάτων ο οποίος και δημοσιοποιείται.

1.2.7 Πιστοποίηση προσώπων

Οι ασφαλιστικές εταιρείες υποχρεούνται κατά τα οριζόμενα στο νόμο²¹ να συνεκτιμούν το συνολικό χαρτοφυλάκιο το οποίο διατηρεί ο συναλλασσόμενος σε αυτές και ενδεχομένως και σε άλλες εταιρείες του ομίλου στον οποίο ανήκει η εταιρεία για να εξακριβώσουν τη συμβατότητα της υπό εξέταση συναλλαγής με την οικονομική-συναλλακτική του εικόνα, και να επαληθεύουν, κατά τη σύναψη επιχειρηματικής σχέσης, τα ετήσια εισοδήματα του πελάτη με βάση προσκομιζόμενη πρόσφατη πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος, εκτός αν ο πελάτης δεν υποχρεούται να υποβάλει δήλωση φόρου εισοδήματος. Σε

---

²¹ Νόμος 4557/2018 (άρθρο 13, παρ.3 στοιχ. α), Νόμος 4170/2013 όπως έχει τροποποιηθεί με το Νόμο 446/2016 (Άρθρο 62^Α - Αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη), Απόφαση 154/5Α/31.8.2009 της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α) σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

περίπτωση κοινών λογαριασμών καταθέσεων, τίτλων ή άλλης φύσεως χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι δικαιούχοι των λογαριασμών αυτών θεωρούνται ως πελάτες και εφαρμόζονται γι' αυτούς οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας.

Σύμφωνα με το νόμο, στα στοιχεία πιστοποίησης φυσικών προσώπων ανήκουν το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο, ο αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου και η εκδούσα αρχή, η ημερομηνία και ο τόπος γέννησης, η διεύθυνση κατοικίας, το τηλέφωνο επικοινωνίας, το ασκούμενο επάγγελμα και η επαγγελματική διεύθυνση καθώς και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.).

Σημαντικό είναι μια ασφαλιστική εταιρεία να εφαρμόζει, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας όχι μόνο στους νέους αλλά και στους υφιστάμενους πελάτες της.

Οι ασφαλιστικές εταιρίες εφαρμόζουν τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας, σύμφωνα με τα ανωτέρω, αλλά μπορούν να καθορίζουν την έκταση των μέτρων αυτών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου (risk-based approach), ο οποίος εξαρτάται μεταξύ άλλων από την επαγγελματική δραστηριότητα και το οικονομικό μέγεθος του πελάτη, το σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης, τον τύπο, τη συχνότητα και την αξία των διενεργούμενων συναλλαγών, καθώς και την αναμενόμενη προέλευση και τον προορισμό των κεφαλαίων, συμμορφούμενα με τις σχετικές αποφάσεις των αρμόδιων Αρχών.²²

Ως υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στις αρμόδιες Αρχές, ότι η έκταση των μέτρων που λαμβάνουν είναι ανάλογη με τους κινδύνους διάπραξης αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ότι εφαρμόζουν αυτά τα μέτρα με συνέπεια και αποτελεσματικότητα.

Όσον αφορά στα νομικά πρόσωπα, σημαντική είναι η έννοια του τελικού πραγματικού δικαιούχου (Ultimate Beneficial Owner – UBO). Πραγματικός δικαιούχος ενός νομικού προσώπου είναι το ή τα φυσικά πρόσωπα στα οποία τελικά ανήκει ο πελάτης (νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα) ή τα οποία ελέγχουν τον πελάτη ή τα φυσικά πρόσωπα για λογαριασμό των οποίων διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα.²³

---

²² Οι οποίες λαμβάνονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 6 του Νόμου 4557/2018.

²³ Η κατοχή ποσοστού μετοχών άνω του 25% ή ιδιοκτησιακού δικαιώματος άνω του 25% μιας εταιρείας από φυσικό πρόσωπο αποτελεί ένδειξη άμεσου ελέγχου αυτής. Η κατοχή ποσοστού μετοχών άνω του 25% ή ιδιοκτησιακού δικαιώματος άνω του 25% μιας εταιρείας από άλλη εταιρεία, ο έλεγχος της οποίας ασκείται από φυσικό ή φυσικά πρόσωπα, ή από περισσότερες εταιρείες που ελέγχονται από το ίδιο ή τα ίδια φυσικά πρόσωπα, αποτελεί ένδειξη έμμεσου ελέγχου. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να γίνεται αναζήτηση του πραγματικού δικαιούχου για κάθε ένα από τα νομικά πρόσωπα.

1.2.8 Αναφορά Υποπτης ή Ασυνήθιστης Συναλλαγής / δραστηριότητας

Υποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα είναι η συναλλαγή ή δραστηριότητα από την οποία εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσες ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων που συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας²⁴ ή για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής, όπως η φύση της συναλλαγής, η κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, η συχνότητα, η πολυπλοκότητα και το ύψος της συναλλαγής, καθώς και η χρήση ή μη μετρητών, και του προσώπου, όπως το επάγγελμα, η οικονομική επιφάνεια, η συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, η φήμη, το παρελθόν, το επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου-πελάτη και άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά.²⁵

Ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα είναι η συναλλαγή ή δραστηριότητα που δεν συνάδει με τη συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχει προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.²⁶

Σε κάθε περίπτωση ύποπτης συναλλαγής οι ασφαλιστικές εταιρείες ως υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να προβαίνουν σε αρχειοθέτηση των ακολούθων:

- στοιχεία πιστοποίησης ταυτότητας των συμβαλλομένων, ασφαλισμένων και δικαιούχων του ασφαλιστήριου συμβολαίου, των πραγματικών δικαιούχων των συμβαλλόμενων νομικών προσώπων,
- νομιμοποιητικά έγγραφα των πάσης φύσεως νομικών προσώπων,
- στοιχεία πιστοποίησης ταυτότητας των διαχειριστών και των νόμιμων εκπροσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να κινούν το λογαριασμό ενός νομικού προσώπου και να συνάπτουν συμβάσεις με ασφαλιστικές εταιρείες,
- πρωτότυπα παραστατικά και τα αντίστοιχα δικαιολογητικά έγγραφα των συναλλαγών,
- στοιχεία που αφορούν τον όγκο και τις συναλλαγές που διεξάγονται,
- προέλευση των χρημάτων, τον τύπο και το ποσό του νομίσματος της συναλλαγής,

---

Εάν δεν προσδιορισθεί κανένα πρόσωπο ως πραγματικός δικαιούχος σύμφωνα με τα ανωτέρω ή εάν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το πρόσωπο που προσδιορίστηκε ως πραγματικός δικαιούχος, το ή τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν θέση ανώτατου διοικητικού στελέχους διευθύνοντος την εταιρεία θεωρούνται πραγματικοί δικαιούχοι

²⁴ Νόμος 4557/2018, Άρθρο 2

²⁵ Νόμος 4557/2018, άρθρο 3, στοιχείο 14

²⁶ Νόμος 4557/2018, άρθρο 3, στοιχείο 15

- τρόπος με τον οποίο τα χρήματα έχουν κατατεθεί ή αναληφθεί, δηλαδή μετρητά, επιταγές, ηλεκτρονικά εμβάσματα κτλ,
- ταυτότητα του προσώπου που διενέργησε τη συναλλαγή,
- προορισμός των χρημάτων,
- αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος φορολογίας εισοδήματος των Φυσικών και Νομικών Προσώπων,
- αριθμός του ασφαλιστηρίου συμβολαίου,
- στοιχεία εσωτερικής και εξωτερικής αλληλογραφίας που σχετίζονται με τα παραπάνω.

Επίσης, θα πρέπει να προχωρούν σε αναφορά της εκάστοτε ύποπτης συναλλαγής προς την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Στο περιεχόμενο της αναφοράς μια ύποπτης συναλλαγής προς την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες θα πρέπει να συγκαταλέγονται τα ακόλουθα:

- ταυτότητα των συμβαλλόμενων του ασφαλιστηρίου συμβολαίου
- ταυτότητα των πραγματικών δικαιούχων σε περίπτωση νομικού προσώπου
- ταυτότητα των νόμιμων εκπροσώπων σε περίπτωση νομικού προσώπου
- στοιχεία που αφορούν τον όγκο και τις συναλλαγές που έχουν διεξαχθεί (ετήσια ασφάλιστρα, πιθανές έκτακτες εφάπαξ καταβολές)
- τυχόν συνδεδεμένους λογαριασμούς και/ή τους συνδικαιούχους λογαριασμού
- πηγή των χρημάτων
- τύπος και ποσό του νομίσιματος της συναλλαγής,
- τρόπος με τον οποίο τα χρήματα έχουν κατατεθεί ή αναληφθεί, δηλαδή μετρητά, επιταγές, ηλεκτρονικά εμβάσματα κτλ
- τυχόν εμπλεκόμενα τρίτα μέρη
- περιγραφή των οδηγιών ή της εξουσιοδότησης που έχουν δοθεί

1.3 Ο ασφαλιστικός κλάδος με βάση την κατηγοριοποίηση του κινδύνου σύμφωνα με την Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας» (“National Risk Assessment”).

1.3.1 Εκτίμηση του εθνικού και κλαδικού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Σύμφωνα με το σχετικό Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Οικονομικών, έχει δημοσιευθεί στον ιστότοπο του Υπουργείου Οικονομικών η πρώτη « Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας» (“National Risk Assessment”).

Η Έκθεση εκπονήθηκε στο πλαίσιο ενίσχυσης της δράσης και της αποτελεσματικότητας του εθνικού μηχανισμού ενάντια στα συναφή αδικήματα, από ομάδα εξειδικευμένων στελεχών των αρμόδιων φορέων του δημοσίου τομέα, με τη συμμετοχή εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα, και εγκρίθηκε από την Επιτροπή Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και της Χρηματοδότησης της Διάδοσης Όπλων Μαζικής Καταστροφής.

Σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου, η εν λόγω Έκθεση - η οποία εκπονήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα- σε συνδυασμό με την τεχνική συμμόρφωση της χώρας με τις Συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force - FATF), καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης ενάντια στο Ξέπλυμα Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, αποτελούν τον κορμό της αξιολόγησης της χώρας μας στο πλαίσιο του τέταρτου γύρου αμοιβαίων αξιολογήσεων της FATF, η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2019.

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Παγκόσμιας Τράπεζας, το επίπεδο εθνικού κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εκτιμήθηκε σε «Μέσο - Υψηλό». Για τον υπολογισμό του εθνικού κινδύνου λήφθηκε υπόψη το επίπεδο εθνικής απειλής, το οποίο εκτιμήθηκε ως «Μέσο - Υψηλό», σε συνδυασμό με το επίπεδο της εθνικής τρωτότητας το οποίο εκτιμήθηκε ως «Μέσο».²⁷

Όπως επισημαίνεται και στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υπερεθνική εκτίμηση κινδύνων για το Ξέπλυμα Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας σε επίπεδο χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω προϊόντων ασφάλισης ζωής απαιτεί πολύπλοκο σχεδιασμό και γνώσεις προκειμένου να καταστεί βιώσιμη επιλογή. Τα προϊόντα που παρέχονται από τις ασφαλιστικές εταιρείες ζωής στην Ελλάδα δεν προσφέρουν τέτοια ποικιλία και ευελιξία ώστε να θεωρούνται ελκυστικά για πρόσωπα που επιδιώκουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το είδος των ασφαλιστικών προϊόντων που περιλαμβάνεται συχνότερα στις τυπολογίες ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών για σκοπούς Ξεπλύματος Χρήματος είναι τα επενδυτικά προϊόντα. Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία του

---

²⁷ Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, Ελλάδα, Οκτώβριος 2018. Το πλήρες κείμενο της έκθεσης για όλους τους κλάδους του χρηματοπιστωτικού τομέα καθώς και των επαγγελματιών εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα που, όμως, σχετίζονται με τον κίνδυνο ΞΧ είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://www.minfin.gr/documents/31331/5659601/GREECE_NRA_gr_FINAL.pdf/a25846dd-c1f8-492f-a003-331c024ba394

έτους 2016, το ετήσιο ποσό καταβληθέντων ασφαλιστρών από επενδυτικά προϊόντα στην Ελλάδα αντιπροσώπευε μόλις το 13% του συνολικού εσόδου ασφαλιστρών ζωής (€ 1,9 δις., ήτοι περί το 1% του Α.Ε.Π.). Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι οι εταιρείες παροχής ασφαλίσεων ζωής διατηρούν ως επί το πλείστον μακροπρόθεσμες σχέσεις με τους πελάτες τους, λόγω της φύσης των προϊόντων, ενώ περιστασιακοί πελάτες και συναλλαγές που συνεπάγονται υψηλότερο κίνδυνο Ξεπλύματος Χρήματος, δεν υπάρχουν. Το επίπεδο απειλής στον ασφαλιστικό κλάδο προέκυψε από την ανάλυση των αδικημάτων εντός των διαφόρων κλάδων, των μεθόδων πραγμάτωσης των απειλών Ξεπλύματος Χρήματος και των μεθόδων επένδυσης και νομιμοποίησης των εσόδων, που προκύπτουν από την τέλεση των βασικών αδικημάτων. Από τις υποθέσεις που αναλύθηκαν δεν προέκυψε εμπλοκή του κλάδου ασφαλίσεων ζωής στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ως εκ των ανωτέρω, το επίπεδο απειλής Ξεπλύματος Χρήματος του ασφαλιστικού κλάδου εκτιμήθηκε ως «Μέσο - Χαμηλό».

Το συνολικό επίπεδο κινδύνου ξεπλύματος χρήματος στον ελληνικό κλάδο ασφαλίσεων ζωής εκτιμήθηκε ως «Μέσο» προς «Χαμηλό», αφού λήφθηκε υπόψη το επίπεδο απειλής Ξεπλύματος Χρήματος και το επίπεδο τρωτότητας του κλάδου. Όπως θα αναλυθεί παρακάτω σχετικά με την αξιολόγηση της απειλής, τα παρεχόμενα προϊόντα ασφαλίσεων ζωής στην Ελλάδα, δεν προσφέρουν επαρκή ευελιξία και ποικιλία ώστε να θεωρούνται ελκυστικά για κάποιον που επιδιώκει Ξέπλυμα Χρήματος απαιτώντας πολύπλοκο σχεδιασμό και γνώσεις για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Εξαιτίας των ανωτέρω και σε συνδυασμό με την μειωμένη εμπλοκή του κλάδου σε υποθέσεις Ξεπλύματος Χρήματος, το επίπεδο απειλής εκτιμήθηκε ως «Μέσο - Χαμηλό». Η αξιολόγηση της τρωτότητας του ασφαλιστικού κλάδου ως προς το Ξέπλυμα Χρήματος βασίστηκε σε μια διεξοδική ανάλυση τόσο της ποιότητας των γενικών Μηχανισμών Ελέγχων πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος όσο και της εγγενούς τρωτότητας των επιμέρους προϊόντων. Η ποιότητα των γενικών Μηχανισμών Ελέγχων πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος αξιολογήθηκε ως οριακά «Μέση» προς «Υψηλή», ενώ το επίπεδο τρωτότητας των προϊόντων ασφάλισης ζωής αξιολογήθηκε ως «Μέσο - Χαμηλό» για το σύνολο των προϊόντων, με εξαίρεση τα επενδυτικά προϊόντα, για τα οποία αξιολογήθηκε ως «Μέσο».

Οι ασφαλίσεις ζωής αποτελούν σημαντικό κλάδο των δραστηριοτήτων ιδιωτικής ασφάλισης, παράγοντας ασφάλιστρα ύψους € 1,9 δις το 2016, ποσό που αντιστοιχεί στο 50% της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρών στην Ελλάδα (€ 3,8 δις) και εκτιμάται περίπου στο 1% του ΑΕΠ. Τον Οκτώβριο του 2017 δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα 22 ασφαλιστικές εταιρείες ζωής (3 αποκλειστικά στον συγκεκριμένο κλάδο, 17 μικτές και 2 υποκαταστήματα επιχειρήσεων ασφάλισης ζωής της ΕΕ). Η αγορά των ασφαλίσεων ζωής παρουσιάζει υψηλό δείκτη συγκέντρωσης, με τις 5

μεγαλύτερες εταιρείες κατά το 2016, να κατέχουν το 77% της αγοράς ως προς τα έσοδα από ασφάλιστρα, και τις 10 μεγαλύτερες να κατέχουν το 94%. Οι ασφαλιστικές εταιρείες ζωής διατηρούν πολύ χαμηλά ποσοστά διασυνοριακής δραστηριότητας, παρέχοντας τον κύριο όγκο των υπηρεσιών τους στην εγχώρια αγορά. Μολονότι κάποιες από αυτές έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν ασφαλιστικά προϊόντα σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του καθεστώτος «διαβατηρίου» της «Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών», το μερίδιο που παράγεται στο εξωτερικό αντιστοιχεί μόλις στο 1,59% των συνολικών εσόδων από ασφάλιστρα ζωής.

Αναλυτικότερα, η συνολική τρωτότητα προέκυψε, αφενός, από την αξιολόγηση της ποιότητας των Μηχανισμών Ελέγχων πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος, η οποία εκτιμήθηκε ως οριακά «Μέση» προς «Υψηλή» και αφετέρου, από την τρωτότητα των παρεχόμενων ασφαλιστικών προϊόντων, για τα περισσότερα από τα οποία αξιολογήθηκε ως «Μέση» προς «Χαμηλή», με εξαίρεση τα επενδυτικά προϊόντα (ιδίως τα εφάπαξ καταβολής), το επίπεδο τρωτότητας των οποίων αξιολογήθηκε ως μέσο. Η ανάλυση για την εκτίμηση της τρωτότητας των επιμέρους ασφαλιστικών προϊόντων βασίστηκε στα πλέον πρόσφατα, ελεγμένα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία των τελευταίων 2-3 ετών, με στόχο την καλύτερη δυνατή αποτύπωση των υφιστάμενων κινδύνων της ασφαλιστικής αγοράς. Από την άλλη, για την ανάλυση των γενικών Μηχανισμών Ελέγχων πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος και των συναφών τρωτοτήτων, η περίοδος συλλογής στοιχείων ήταν ευρύτερη, φτάνοντας σε κάποιες περιπτώσεις τα 10 έτη, ανάλογα με το είδος της αξιολογούμενης μεταβλητής και τη διαθεσιμότητα των στατιστικών στοιχείων. Επισημαίνεται ότι στην εν λόγω αξιολόγηση εξετάστηκαν μόνο ασφαλιστικές εταιρείες που ασκούν δραστηριότητες ασφάλισης ζωής (περιλαμβανομένων επενδυτικών προϊόντων). Μάλιστα, σύμφωνα με την Έκθεση Εκτίμησης Υπερεθνικών Κινδύνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁸, το επίπεδο της απειλής Ξεπλύματος Χρήματος που συνδέεται με τις ασφαλίσσεις κατά ζημιών κρίνεται ως Χαμηλής σημασίας / αμελητέο.

1.3.2 Γενικοί μηχανισμοί ελέγχου

Οι μεταβλητές γενικών μηχανισμών ελέγχου που αξιολογήθηκαν, αφορούν στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών για την πρόληψη Ξεπλύματος Χρήματος και ως εκ τούτου, επηρεάζουν το σύνολο του ασφαλιστικού κλάδου και επιδρούν στην τρωτότητα όλων των ασφαλιστικών προϊόντων ζωής. Όσο χαμηλότερο είναι το επίπεδο αξιολόγησης της εκάστοτε μεταβλητής γενικών μηχανισμών ελέγχου τόσο μεγαλύτερη είναι η τρωτότητα του ασφαλιστικού κλάδου.

---

²⁸ Ιούνιος 2017

Βάσει της παρακάτω ανάλυσης, το επίπεδο ποιότητας των γενικών Μηχανισμών Ελέγχου για την πρόληψη Ξεπλύματος Χρήματος αξιολογήθηκε ως οριακά «Μέσο - Υψηλό».

Μεταβλητές Γενικών Μηχανισμών Ελέγχου	Αξιολόγηση Επιπέδου
1 Πληρότητα του νομικού/ κανονιστικού πλαισίου πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος	Υψηλό
2 Αποτελεσματικότητα των εποπτικών διαδικασιών και πρακτικών	Μέσο – Υψηλό
3 Διαθεσιμότητα και επιβολή διοικητικών κυρώσεων	Υψηλό
4 Διαθεσιμότητα και επιβολή ποινικών κυρώσεων	Υψηλό
5 Διαθεσιμότητα και αποτελεσματικότητα των κριτηρίων αδειοδότησης	Σχεδόν Άριστο
6 Ακεραιότητα της διοίκησης και του προσωπικού των ασφαλιστικών εταιρειών	Υψηλό
7 Κατάρτιση του προσωπικού των ασφαλιστικών εταιρειών σε θέματα πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος	Υψηλό
8 Αποτελεσματικότητα της λειτουργίας κανονιστικής συμμόρφωσης	Μέσο – Υψηλό
9 Αποτελεσματικότητα παρακολούθησης και αναφοράς ύποπτης δραστηριότητας	Μέσο – Υψηλό
10 Επίπεδο πίεσης από την αγορά για την επίτευξη προτύπων για τη πρόληψη Ξεπλύματος Χρήματος	Υψηλό
11 Διαθεσιμότητα και πρόσβαση στις πληροφορίες πραγματικού δικαιούχου (ανάλυση σε εθνικό επίπεδο)	Μέσο
12 Διαθεσιμότητα υποδομών αξιόπιστης ταυτοποίησης (ανάλυση σε εθνικό επίπεδο)	Μέσο
13 Διαθεσιμότητα ανεξάρτητων πηγών πληροφόρησης (ανάλυση σε εθνικό επίπεδο)	Μέσο – Υψηλό
Συνολική αξιολόγηση γενικών μηχανισμών ελέγχου	Μέσο – Υψηλό

1.3.3 Εγγενής τρωτότητα προϊόντων ασφαλίσεων ζωής

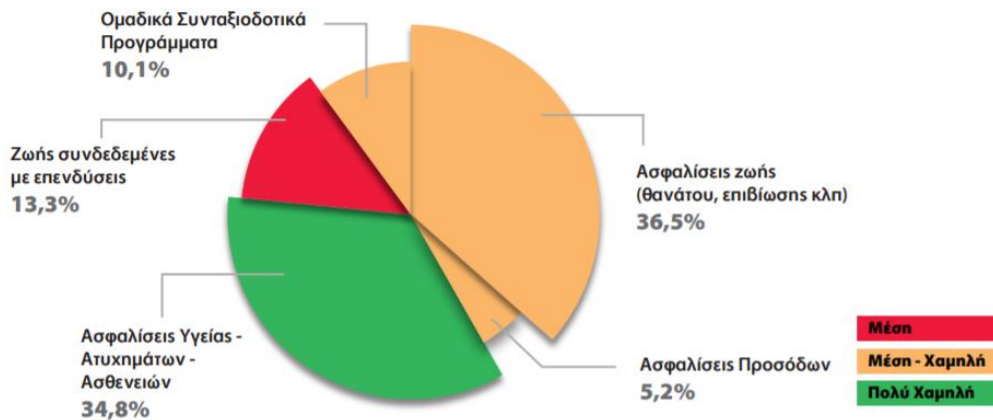
Οι μεταβλητές εγγενούς τρωτότητας σχετίζονται με τα ειδικά χαρακτηριστικά των επιμέρους προϊόντων που αναλύθηκαν, όπως το μέγεθος της αγοράς του προϊόντος, το προφίλ των πελατών, τα κανάλια διανομής του, την τυχόν διασυνοριακή χρήση του προϊόντος, τα ιδιαίτερα επενδυτικά/αποταμιευτικά χαρακτηριστικά του κ.α. Υψηλά επίπεδα εγγενούς τρωτότητας των ασφαλιστικών προϊόντων αυξάνουν αναλογικά και το επίπεδο τρωτότητας του ασφαλιστικού κλάδου, ενώ αντίθετα

χαμηλά επίπεδα εγγενούς τρωτότητας μειώνουν την τρωτότητα του κλάδου. Το επίπεδο τρωτότητας ενός επιμέρους προϊόντος εξαρτάται επίσης από την ύπαρξη, πέραν των γενικών και ειδικών μηχανισμών ελέγχου πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος, εξειδικευμένων για το συγκεκριμένο προϊόν. Η αξιολόγηση του επιπέδου των ειδικών μηχανισμών ελέγχου πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος (εστιασμένων στα προϊόντα) έχουν παραπλήσιο αντίκτυπο στην τρωτότητα του κλάδου με αυτό των γενικών μεταβλητών των μηχανισμών ελέγχου πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος, ήτοι υψηλά επίπεδα ειδικών μηχανισμών ελέγχου μειώνουν την τρωτότητα του ασφαλιστικού προϊόντος, ενώ τα χαμηλότερα την αυξάνουν. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει την τελική αξιολόγηση του επιπέδου εγγενούς τρωτότητας Ξεπλύματος Χρήματος για κάθε κατηγορία προϊόντος, εμφανίζοντας παράλληλα το μερίδιο αγοράς τους, ως ποσοστό επί του συνολικού εσόδου από ασφάλιστρα για το 2016 στην ελληνική αγορά:

Τύπος ασφαλιστικού προϊόντος ζωής	Μερίδιο αγοράς (στοιχεία 2016)	Αξιολόγηση επιπέδου εγγενούς τρωτότητας ΕΧ
Ασφαλίσεις ζωής (θανάτου, επιβίωσης κ.λπ.)	36,5%	Μέσο - Χαμηλό
Ασφαλίσεις προσόδων	5,2%	Μέσο - Χαμηλό
Ασφαλίσεις ζωής καθαρής προστασίας (Υγείας - Ατυχημάτων - Ασθενειών)	34,8%	Πολύ Χαμηλό
Ζωής συνδεδεμένες με επενδύσεις	13,3%	Μέσο
Ομαδικά συνταξιοδοτικά προγράμματα	10,1%	Μέσο - Χαμηλό

Πίνακας 46 - Ασφαλιστικός κλάδος - Εγγενής τρωτότητα ανά τύπο ασφαλιστικών προϊόντων ζωής (NRA)

Τρωτότητα προϊόντων (μερίδια αγοράς 2016)

Πίνακας 47 - Ασφαλιστικός κλάδος - Τρωτότητα προϊόντων (NRA)

Στις ασφαλίσεις ζωής χαρακτηριζόμενες ως καθαρής προστασίας, όπως ιδίως στις συμπληρωματικές ασφαλίσεις σωματικών βλαβών, περιλαμβανομένης και της ανικανότητας για επαγγελματική εργασία, θανάτου συνεπεία ατυχήματος, αναπηρίας συνεπεία ατυχήματος ή ασθένειας, οι παροχές καταβάλλονται σε περίπτωση θανάτου ή ανικανότητας λόγω τραυματισμού, ασθένειας κτλ. του ασφαλισμένου, ενώ στις ασφαλίσεις ιατρικής περίθαλψης/υγείας, οι παροχές καταβάλλονται για την κάλυψη των ιατρικών δαπανών του ασφαλισμένου και εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής του ελληνικού νομικού πλαισίου πρόληψης Ξεπλύματος Χρήματος. Επιπροσθέτως, αυτές οι δύο κατηγορίες προϊόντων δεν προσφέρουν αξία εξαγοράς και τα μέσα ετήσια ασφάλιστρά τους είναι ιδιαίτερος χαμηλά. Λόγω της φύσης και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, τα προϊόντα ασφάλισης ζωής καθαρής προστασίας και ασφάλισης ιατρικής περίθαλψης/υγείας θεωρείται ότι ενέχουν πολύ χαμηλό κίνδυνο Ξεπλύματος Χρήματος και για τον λόγο αυτό δεν αναλύθηκαν διεξοδικότερα κατά την αξιολόγηση.

Οι ασφαλίσεις ζωής (επιβίωσης ή θανάτου, μικτές ασφαλίσεις κ.λ.π.) με πρόβλεψη για καταβολή ασφαλίματος στην περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου ή νωρίτερα σε προκαθορισμένο χρόνο, αξιολογήθηκαν ως «Μέσου» προς «Χαμηλού» κινδύνου ΞΧ. Τα συγκεκριμένα προγράμματα ασφαλίσεων ζωής συνδυάζουν την καταβολή σε περίπτωση θανάτου ή επιβίωσης με ένα σκέλος αποταμίευσης, το οποίο δημιουργεί αξία εξαγοράς, χωρίς να προσφέρουν κατά κανόνα τη δυνατότητα έκτακτων καταβολών (συμπληρωματικών καταβολών εκ μέρους του ασφαλισμένου

διαρκούς της ασφαλιστικής σύμβασης). Αναφορικά με την αξία εξαγοράς επισημαίνεται ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την έναρξη ισχύος του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, που συνήθως διαρκεί τα 6 με 7 έτη, η αξία εξαγοράς του συμβολαίου υπολείπεται σημαντικά των ήδη καταβληθεισών ασφαλίσεων, εξαιτίας των υψηλών χρεώσεων σε περίπτωση εξαγοράς που ισχύουν κατά την πρώιμη αυτή περίοδο. Από αυτή την άποψη, το προϊόν θεωρείται μακράς διάρκειας, αφού ο πελάτης υφίσταται οικονομική ζημιά στην περίπτωση πρόωρης εξαγοράς, η οποία ούτως ή άλλως εμπίπτει στην τυπολογία των ύποπτων συναλλαγών και οδηγεί στην εφαρμογή κατάλληλων μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας.

Τα προϊόντα προσόδων και τα ομαδικά συνταξιοδοτικά προγράμματα, τα οποία παρέχουν προσόδους έπειτα από μια ορισμένη ημερομηνία, είτε συναρτώμενη με την ημερομηνία συνταξιοδότησης είτε με μεταγενέστερη, αξιολογήθηκαν ως «Μέσου» προς «Χαμηλού» κινδύνου Ξεπλύματος Χρήματος. Το μέσο καταβαλλόμενο ασφαλιστρο για τα προϊόντα αυτά είναι χαμηλό, ενώ στην πλειονότητά τους τα προϊόντα αυτά δεν προσφέρουν τη δυνατότητα έκτακτων καταβολών, συμπληρωματικών δηλαδή καταβολών εκ μέρους του ασφαλισμένου. Από τη φύση τους, τα ατομικά και ομαδικά συνταξιοδοτικά προϊόντα θεωρούνται μακράς διάρκειας, ενώ παράλληλα η «Χαμηλή» αξία των καταβαλλόμενων εισφορών (ασφαλίσεων), σε συνδυασμό με τις υψηλές χρεώσεις σε περίπτωση εξαγοράς τους, που ισχύουν ιδίως κατά τα πρώτα έτη (συνήθως κατά τα πρώτα 3 έως και πάνω από 5 έτη) του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, αποτρέπουν τους δικαιούχους από την πρόωρη άσκηση των δικαιωμάτων εξαγοράς τους. Επιπλέον, προκειμένου κάποιος να συμμετάσχει σε ένα ομαδικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα, προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη ενεργής σύμβασης εργασίας με εταιρεία με έδρα την Ελλάδα. Το δε ύψος των καταβαλλόμενων ασφαλίσεων συνδέεται πάντα με τον μισθό του ασφαλισμένου, ενώ σε περίπτωση πρόωρης εξαγοράς, οι φορολογικοί συντελεστές αυξάνονται κατά 50%, ως ποινή.

Τα προϊόντα που συνδέονται με επενδύσεις, με τα οποία παράγεται οικονομικό όφελος (μεταβλητού κεφαλαίου, υποκείμενα σε τιμαριθμική αναπροσαρμογή κτλ.) για τον δικαιούχο σε μελλοντικό χρονικό σημείο και τα οποία διαθέτουν υψηλή τρέχουσα αξία εξαγοράς, αξιολογήθηκαν ως «Μέσου» κινδύνου Ξεπλύματος Χρήματος. Τα μέσα ετήσια ασφαλιστρα είναι σε γενικές γραμμές υψηλότερα από ό,τι σε άλλα ασφαλιστικά προϊόντα και, με δεδομένα τα επενδυτικά χαρακτηριστικά τους καθώς και τους πολύπλοκους όρους και γνωρίσματά τους, μπορεί να είναι περισσότερο ελκυστικά σε όσους επιδίδονται σε Ξέπλυμα Χρήματος σε σύγκριση με τα ασφαλιστικά προγράμματα προστασίας ή συνταξιοδότησης. Τα επενδυτικά προϊόντα περιοδικών καταβολών ενέχουν υψηλές χρεώσεις εξαγοράς και κόστη

διαχείρισης (τα οποία αφαιρούνται από τα καταβαλλόμενα και επενδύσιμα ασφαλίσιμα), ιδίως κατά τα πρώτα έτη της επένδυσης. Ειδικότερα, κατά τα πρώτα 3 έτη της επένδυσης είτε δεν υφίσταται αξία εξαγοράς, είτε οι συναφείς ποινές μπορούν να κυμαίνονται μεταξύ 30%-50% επί των ασφαλίσιμων που έχουν καταβληθεί μέχρι τη στιγμή της εξαγοράς. Επομένως, όσο μεγαλύτερη είναι η επενδυτική περίοδος, τόσο χαμηλότερες είναι οι χρεώσεις εξαγοράς και τα κόστη διαχείρισης και, από αυτή την άποψη, τα επενδυτικά προϊόντα περιοδικών καταβολών θεωρούνται μακράς διάρκειας, καθότι ο χρονικός ορίζοντας από τον οποίο αποφέρουν αποδόσεις για τις αποταμιεύσεις του ασφαλισμένου προσδιορίζεται στα 7 με 10 έτη. Από την άλλη πλευρά, τα επενδυτικά προϊόντα με εφάπαξ καταβολή, καθώς και εκείνα τα προϊόντα περιοδικών καταβολών που παρέχουν επιπλέον τη δυνατότητα έκτακτων καταβολών (συμπληρωματικών δηλαδή καταβολών εκ μέρους του ασφαλισμένου), είναι τα μοναδικά προϊόντα που έχουν σημαντικά χαμηλότερες χρεώσεις εξαγοράς, ακόμη και βραχυπρόθεσμα (συνήθως 5%, 4% και 3% αντιστοίχως τα πρώτα τρία έτη), ενώ παράλληλα αποδίδουν υψηλότερα επενδυσιμα ποσά (95%-97% των καταβαλλόμενων ασφαλίσιμων), και ως εκ τούτου θεωρείται ότι ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο Ξεπλύματος Χρήματος από τα τυπικά προϊόντα περιοδικών καταβολών. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά δικαιολογούν τη συνολική αναβάθμιση της εν λόγω κατηγορίας προϊόντων σε μέσου κινδύνου.

1.1. Πρακτικά ζητήματα

Αν και, όπως αναλύθηκε και προκύπτει από τα ανωτέρω, ο ελληνικός ασφαλιστικός κλάδος δεν θεωρείται κλάδος υψηλού κινδύνου για τη διάπραξη ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, πρέπει να τονιστεί ότι ένας τέτοιος κίνδυνος παραμένει ακόμη ισχυρός και υφιστάμενος. Είναι μεγάλης σημασίας οι ασφαλιστικές εταιρείες και οι Υπεύθυνοι ξεπλύματος χρήματος μιας ασφαλιστικής εταιρείας να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τον σωστό σχεδιασμό της ακολουθούμενης εσωτερικής διαδικασίας και την παρακολούθηση των εργασιών τους επί του θέματος.

Οι εγκληματίες τείνουν να χρησιμοποιούν το ασφαλιστικό σύστημα για να προχωρήσουν σε ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας θεωρώντας ότι η διαδικασία, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι πιο ευέλικτη από τις τράπεζες. Παρακάτω παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο κάποια από τα προϊόντα που προσφέρονται συχνά από μια ασφαλιστική εταιρεία που δραστηριοποιείται στον κλάδο ζωής καθίστανται ελκυστικά και πρόσφορα για

ξέπλυμα χρήματος.²⁹

1. Πρόσοδοι -Άμεσες και Αναβαλλόμενες (Annuities -Immediate and Deferred)

Η πρόσοδος είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο που επιτρέπει σε μια ασφαλιστική εταιρεία ζωής να πραγματοποιήσει μια σειρά πληρωμών στο μέλλον στον αγοραστή (προσοδοφόρο) με αντάλλαγμα την άμεση καταβολή ενός προσδιορισμένου γνωστού ποσού. Οι πρόσοδοι μπορεί να είναι άμεσες ή αναβαλλόμενες. Οι άμεσες πρόσοδοι καταβάλλονται την πρώτη περίοδο μετά την αγορά τους, διάστημα που θα μπορούσε να είναι τόσο σύντομο όσο ένας μήνας. Οι αναβαλλόμενες πρόσοδοι καταβάλλονται σε περισσότερες από μία περιόδους μετά την αγορά τους, σε χρονικό διάστημα που μπορεί να είναι από ένα έτος ή έως και δέκα έτη.

Τόσο οι άμεσες όσο και οι αναβαλλόμενες πρόσοδοι είναι ελκυστικές για όσους επιθυμούν να «νομιμοποιήσουν» τα παράνομα έσοδά τους, καθώς δύνανται για παράδειγμα να κάνουν μια εφάπαξ κατάθεση/καταβολή για την αγορά μιας πρόσοδου (η πηγή των κεφαλαίων που θα χρησιμοποιηθούν θα προέρχεται κατά κανόνα από την τέλεση ενός από τα βασικά αδικήματα όπως προβλέπονται στο νόμο, π.χ. η διακίνηση ναρκωτικών) και να λαμβάνουν πίσω περιοδικές πληρωμές από την ασφαλιστική εταιρεία όποτε το αιτηθούν και με βάση το ασφαλιστήριο συμβόλαιό τους. Σε αυτή την περίπτωση είναι σε θέση να νομιμοποιήσουν επιτυχώς τα παράνομα κεφάλαιά τους ακολουθώντας τη φάση της τοποθέτησής τους στο ασφαλιστικό σύστημα, της διαστρωμάτωσης και ενσωμάτωσής τους καθώς τελικά λαμβάνουν φαινομενικά νόμιμα κεφάλαια από την ασφαλιστική εταιρεία.

Παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης συνιστά η ακόλουθη υπόθεση: Ένα άτομο που χρεοκόπησε δόλια χρησιμοποίησε έναν λογαριασμό με δικαιούχο ένα μέλος της οικογένειάς του για να πληρώσει με παρανόμως αποκτηθέντα χρήματα και στη συνέχεια να τα μεταφέρει μέσω μιας επιταγής σε δικηγόρο. Στη συνέχεια, ο δικηγόρος έδωσε κάποια χρήματα πίσω μέσω μιας επιταγής στο μέλος της οικογένειάς ενώ τα υπόλοιπα τοποθετήθηκαν στον ασφαλιστικό κλάδο με την αγορά μιας άμεσης πρόσοδου. Μετά από μια σειρά περιοδικών πληρωμών, η πρόσοδος τελικά εξαγοράστηκε. Η αξία εξαγοράς καταβλήθηκε στον λογαριασμό του μέλους της οικογένειάς.

2. Ασφάλιση Ζωής συνδεδεμένη με επενδύσεις (Universal Life – Permanent, Whole and Variable Life)

Η ασφάλιση ζωής συνδεδεμένη με επενδύσεις συνδυάζει την προστασία που

---

²⁹ Money Laundering and the Life Insurance Industry: The Role of the IFA. Research Project for Emerging Issues/Advanced Topics Course, Diploma in Investigative and Forensic Accounting Program, University of Toronto, Prepared by Chioma Ihekwoaba-Ufodike, Ιούνιος, 2008

προσφέρει μια παραδοσιακή ασφάλιση ζωής με τα οφέλη μιας φορολογικά πλεονεκτικής επένδυσης. Ο συμβαλλόμενος πληρώνει ασφάλιστρα και απολαμβάνει ασφαλιστική κάλυψη για καθορισμένο χρονικό διάστημα ή καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του ασφαλισμένου. Επίσης, σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου αποδίδεται επίδομα θανάτου.

Όταν ο συμβαλλόμενος πραγματοποιεί μια πληρωμή στο εν λόγω πρόγραμμα ασφάλισης ζωής, μέρος αυτής πηγαίνει σε έναν επενδυτικό λογαριασμό και τυχόν τόκοι που συγκεντρώνονται πιστώνονται στον λογαριασμό του. Οι τόκοι που κερδίζει υπολογίζονται σε αναβαλλόμενη φορολογική βάση, αυξάνοντας έτσι την αξία των κεφαλαίων του. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα προσαρμογής του επιδόματος θανάτου όταν κρίνεται αναγκαίο, είτε προχωρώντας σε αύξηση εάν αλλάξουν οι περιστάσεις, είτε προχωρώντας σε μείωση ώστε να μειωθούν αντιστοίχως και τα ασφάλιστρα.

Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιηθούν τα χρήματα που υπάρχουν στο λογαριασμό της εν λόγω ασφάλισης προκειμένου να πληρωθούν τα ασφάλιστρα.

Ορισμένες ασφαλίσεις ζωής συνδεδεμένες με επενδύσεις έχουν ένα "ταμείο συσώρευσης" (accumulation fund) στο οποίο όλα τα ποσά που καταβάλλονται από τον αντισυμβαλλόμενο συσσωρεύονται, μέχρι το μέγιστο επιτρεπόμενο από τη νομοθεσία όριο για τη διατήρηση του εκάστοτε καθεστώτος φορολογικής απαλλαγής του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Σε αυτήν την περίπτωση το λεγόμενο ταμείο μεταφοράς (shuttle fund) λαμβάνει τυχόν επιπλέον ποσά που είναι απαραίτητα για τη διατήρηση της φορολογικής απαλλαγής του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Παραδοσιακά, δεν υπάρχουν ανώτατα όρια στα ποσά που μπορούν να κατατεθούν στο ταμείο μεταφοράς και η δραστηριότητα του λογαριασμού συνήθως δεν παρακολουθείται. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να επωφεληθεί από αυτή τη δυνατότητα, καθώς είναι δυνατές οι εφάπαξ καταθέσεις στο ταμείο μεταφοράς από παράνομα κεφάλαια τα οποία στη συνέχεια επιστρέφονται στον πελάτη με τους ακόλουθους τρόπους:

- I. Αναλήψεις ανά πάσα στιγμή από το ταμείο συσώρευσης ή μεταφοράς χωρίς κυρώσεις ή χρεώσεις.
- II. Λήψη δανείου έναντι της συσσωρευμένης καθαρής αξίας μετρητών του συμβολαίου στο ταμείο συσώρευσης ή μεταφοράς με γρήγορες αποπληρωμές.
- III. Εξαγορές του ασφαλιστηρίου συμβολαίου με την καθαρή αξία εξαγοράς μετρητών ή την αγοραία αξία του κεφαλαίου συσώρευσης ή μεταφοράς μείον τυχόν επιβαρύνσεις εξαγοράς.

Παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης συνιστά η ακόλουθη υπόθεση: Οι αστυνομικές αρχές διερευνούσαν την τοποθέτηση μετρητών και την προσπάθεια νομιμοποίησης των παράνομων κεφαλαίων ενός εμπόρου ναρκωτικών. Τα κεφάλαια κατατέθηκαν σε πολλούς τραπεζικούς λογαριασμούς και στη συνέχεια μεταφέρθηκαν σε έναν λογαριασμό σε μια άλλη δικαιοδοσία. Στη συνέχεια, ο έμπορος ναρκωτικών συνήψε ασφαλιστήριο συμβόλαιο ζωής ύψους 75.000 δολαρίων. Η πληρωμή για το συμβόλαιο έγινε με δύο ξεχωριστά τραπεζικά

εμβάσματα από λογαριασμούς στο εξωτερικό. Υποστηρίχθηκε ότι τα κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν για την πληρωμή ήταν έσοδα από επενδύσεις στο εξωτερικό. Τη στιγμή της σύλληψης του διακινητή ναρκωτικών, ο ασφαλιστής είχε λάβει οδηγίες για πρόωρη εξαγορά του συμβολαίου.

Στο παραπάνω πλαίσιο, έχουν εντοπιστεί συγκεκριμένες συμπεριφορές πελατών οι οποίες και καταγράφηκαν ως ύποπτες ή ασυνήθεις για τον ασφαλιστικό κλάδο.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα ύποπτων συμπεριφορών που θα πρέπει να παρακολουθούνται από τις ασφαλιστικές εταιρείες καθώς αποτελούν ύποπτες ενδείξεις για την διάπραξη του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (red flags):³⁰

1. Πελάτης, με τον οποίο πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός αρνήθηκε να συμβληθεί.
2. Πελάτης, ο οποίος έχει οιαδήποτε ανάμιξη σε περιπτώσεις ασφαλιστικής απάτης.
3. Αδικαιολόγητη καθυστέρηση του πελάτη, ή του πληρεξουσίου του, να προσκομίσει τα νομιμοποιητικά και λοιπά έγγραφα που είναι απαραίτητα για την έναρξη της ασφαλιστικής σχέσης, ή γενικότερα απροθυμία του να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες.
4. Φήμες και ειδήσεις που αφορούν στον πελάτη ή συνδεδεμένα με αυτόν πρόσωπα και τον συνδέουν με εγκληματικές και ποινικά κολάσιμες δραστηριότητες. Οι Εταιρείες έχουν υποχρέωση άμεσης καταγγελίας όταν υπάρχουν δημοσιεύματα στον Τύπο σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες του πελάτη τους.
5. Ασφάλιση στο όνομα πελάτη, φυσικού προσώπου, του οποίου η κατοικία ή ο τόπος εργασίας, ή νομικού προσώπου του οποίου η έδρα δεν είναι στην περιοχή που εξυπηρετείται από την Εταιρεία ή το συγκεκριμένο υποκατάστημα.
6. Πελάτης αρνείται να δώσει επαρκείς πληροφορίες για την ταυτότητα του, γεγονός που υπό κανονικές συνθήκες θα του εξασφάλιζε πιστώσεις, μειωμένες προμήθειες ή άλλες διευκολύνσεις.
7. Πελάτης αρνείται να δηλώσει τραπεζικό λογαριασμό πίστωσης του ποσού εξαγοράς ή του ασφαλίματος.
8. Πελάτης που έχει επαγγελματικές σχέσεις ή προέρχεται ή εδρεύει ή έχει τραπεζικό λογαριασμό σε χώρες παραγωγής ή διακίνησης ναρκωτικών.
9. Παροχή στοιχείων από τον πελάτη τα οποία δύσκολα μπορούν να επαληθευτούν από την Εταιρεία.

---

³⁰ Απόφαση 154/5^Α/31.8.2009 της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

10. Κίνηση λογαριασμών με μεγάλα ποσά που τηρούνται στο όνομα υπερακτίων εταιρειών (offshore companies).
11. Ασφάλιση για λογαριασμό τρίτου ή αλλαγή δικαιούχου προκειμένου να ασφαλισθεί τρίτος, με τον οποίο ο λήπτης της ασφάλισης δεν έχει προφανή σύνδεση (συγγένεια, συζυγική σχέση, ελεύθερη ένωση και συγκατοίκηση).
12. Ασφάλιση «για λογαριασμό όποιου ανήκει».
13. Ασυνήθιστα δυσμενείς ή ψευδείς ασφαλιστικές ανακοινώσεις αφορώσες στην υγεία ή στην ηλικία του ιδίου ή πιθανού τρίτου ασφαλιζομένου.
14. Ασυνήθιστη προ-πληρωμή ασφαλίσεων.
15. Σαφή προτίμηση καταβολής ασφαλίσεων με μετρητά ή επιταγές ακόμη και για ποσά άνω των 15.000,00 Ευρώ ή για ποσά περιοδικά και σε σύντομα χρονικά διαστήματα, ήτοι σε διαστήματα μικρότερα του εξαμήνου, καταβαλλόμενα.
16. Υψηλά ασφαλίσιμα, που δεν δικαιολογούνται από τη δεδομένη οικονομική κατάσταση του πελάτη.
17. Αίτημα για ασφάλιση μεγάλου ποσού (εφάπαξ καταβαλλόμενο ασφαλισμα) από πελάτη, που έχει χαρτοφυλάκιο ασφαλίσεων μικρής αξίας
18. Απόπειρα καταβολής ασφαλίσεων με τίτλο οπισθογραφηθέντα ή στον κομιστή εκδοθέντα (επιταγή, συναλλαγματική, χρεωστικός ή ιδιοκτησιακός ανώνυμος τίτλος, όπως μετοχή, ομολογία κ.λπ.)
19. Όταν δεν αναγράφεται το όνομα του πελάτη στην περιγραφή της κατάθεσης ενός χρηματικού ποσού στην τράπεζα για πληρωμή του ασφαλίσιμου.
20. Αίτηση για χορήγηση δανείου σε χρόνο κοντινό από τη σύμβαση ασφάλισης με ασφαλίσιμο εφάπαξ καταβαλλόμενο.
21. Αναγγελία ότι έλαβε χώρα συμβατική εκχώρηση ή ότι ενεχυράσθηκε η ασφαλιστική απαίτηση, πριν ή και μετά την επέλευση ασφαλιστικής περίπτωσης (Συναλλαγή ύποπτη για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας).
22. Αίτημα του πελάτη για καταβολή ασφαλίσιματος ή ποσού εξαγοράς με επιταγή, εκτός από δίγραμμη (Συναλλαγή ύποπτη για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας).
23. Πρόωρη εξαγορά, ιδίως με πραγματοποιούμενη ζημία ή σε περίπτωση ασφάλισης μεγάλης αξίας, όταν το ποσό εξαγοράς εκχωρείται σε τρίτο μέρος ή καταβάλλεται με επιταγή, κατόπιν αιτήματος του δικαιούχου του (Συναλλαγή ύποπτη για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας).
24. Μη επίδειξη ευλόγου ενδιαφέροντος από τον πελάτη για τους οικονομικούς όρους της συναλλαγής. Ιδιαίτερα, πελάτης επιδεικνύει λιγότερο ενδιαφέρον για την απόδοση του ασφαλιστικού προϊόντος, ιδιαίτερα εκείνου που συνδέεται με επενδύσεις, και περισσότερη για την εξαγορασιμότητα ή τις εν γένει συνθήκες εξαγοράς του.
25. Ενεργοποίηση αδρανούς για μεγάλο διάστημα πελάτη.

26. Σημαντική και αιφνίδια αύξηση συναλλαγών σε σχέση με την παρελθούσα συμπεριφορά του πελάτη.
27. Ασυνήθης νευρικότητα στη συμπεριφορά προσώπων κατά τη διεξαγωγή συναλλαγής.
28. Άρνηση του πελάτη να έχει προσωπικές επαφές με την Εταιρεία.
29. Επαναλαμβανόμενες όμοιες συναλλαγές για ποσά λίγο κάτω από το ελάχιστο όριο, για το οποίο απαιτείται αναγνώριση ταυτότητας του πελάτη, ιδιαίτερα πληρωμή ασφαλιστρών μέσω καταθέσεων από πολλά τραπεζικά υποκαταστήματα με ποσά λίγο κάτω από το ελάχιστο όριο, για το οποίο απαιτείται αναγνώριση ταυτότητας.
30. Συχνή αλλαγή διεύθυνσης του πελάτη όταν δεν δικαιολογείται από την επαγγελματική του δραστηριότητα.
31. Περιπτώσεις πελατών των οποίων το βιοτικό επίπεδο αλλάζει συνεχώς καθώς και η εμφάνισή τους.
32. Συνεργασία του πελάτη με μεγάλο αριθμό ασφαλιστικών εταιρειών.
33. Το τηλέφωνο του σπιτιού ή της επιχείρησης του πελάτη είναι απενεργοποιημένο.
34. Η ύπαρξη υπόνοιας ή η διαπίστωση ίδρυσης εικονικών επιχειρήσεων από τον πελάτη.
35. Η διενέργεια πολύπλοκων ή ασυνήθιστων συναλλαγών χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.
36. Ο υπάλληλος ή ο διαμεσολαβητής κάνει σπάταλο τρόπο ζωής που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από το μισθό ή τα έσοδά του.
37. Ο υπάλληλος ή διαμεσολαβητής παραλείπει να συμμορφωθεί με αναγνωρισμένες πολιτικές, διαδικασίες και μεθόδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

2.1 Εποπτικά όργανα

Τράπεζα της Ελλάδος

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η αρμόδια αρχή για την εποπτεία του συστήματος ιδιωτικής ασφάλισης. Στόχος της Τράπεζας είναι η προστασία των ασφαλισμένων, η ομαλή λειτουργία της αγοράς ιδιωτικής ασφάλισης, η εμπέδωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών σε αυτήν, καθώς επίσης και η διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος στη χώρα.³¹ Στο ίδιο πλαίσιο, η Τράπεζα της Ελλάδος παρακολουθεί τις εξελίξεις και στις χώρες όπου ενδεχομένως δραστηριοποιούνται οι ελληνικές ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις.

---

³¹ Σύμφωνα με το άρθρο 55Α του Καταστατικού της, ασκεί την εποπτεία στα πιστωτικά ιδρύματα, σε συγκεκριμένα χρηματοδοτικά ιδρύματα, στις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, στους διανομείς ασφαλιστικών προϊόντων καθώς και στα ιδρύματα του χρηματοπιστωτικού τομέα υπό εκκαθάριση.

Από την 1η Δεκεμβρίου 2010, η Τράπεζα της Ελλάδος ανέλαβε την εποπτεία του συστήματος ιδιωτικής ασφάλισης, μετά την κατάργηση από την ίδια ημερομηνία της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠΕΙΑ). Το εποπτικό έργο ασκείται από τη Διεύθυνση Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΔΕΙΑ).

Κύριο έργο της Διεύθυνσης Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΔΕΙΑ) είναι τα ακόλουθα:

- Προληπτική εποπτεία επί των (αντ)ασφαλιστικών επιχειρήσεων με έδρα στην Ελλάδα για το σύνολο των ασφαλίσεων που συνάπτουν στην Ελλάδα και στα κράτη-μέλη της ΕΕ, είτε με καθεστώς ελεύθερης εγκατάστασης (μέσω υποκαταστημάτων) είτε με καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (ΕΠΥ),
- Προληπτική εποπτεία επί των αλλοδαπών (αντ)ασφαλιστικών επιχειρήσεων με έδρα σε τρίτες χώρες (εκτός της ΕΕ) που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος,
- Εποπτεία των δικτύων και των πρακτικών διανομής των ασφαλιστικών προϊόντων που διατίθενται από ελληνικές επιχειρήσεις είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ,
- Εποπτεία της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με τα έγγραφα βασικών πληροφοριών (Key Information Documents) που αφορούν σε επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα σε ασφάλιση,
- Παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τους εγχώριους κανόνες γενικού συμφέροντος των υποκαταστημάτων και ΕΠΥ των (αντ)ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των (αντ)ασφαλιστικών διαμεσολαβητών με έδρα στην ΕΕ, σε συνεργασία με τις εποπτικές αρχές των κρατών-μελών καταγωγής τους,
- Συμμετοχή στο Συμβούλιο Εποπτών (Board of Supervisors) της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ), μέριμνα για την ενσωμάτωση στο ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών που αυτή εκδίδει.

Η ΔΕΙΑ αποτελείται από τις εξής υπηρεσιακές μονάδες:

- Τμήμα Ανάλυσης και Μελέτης της Ασφαλιστικής Αγοράς
- Τμήμα Εποπτείας (Αντ)ασφαλιστικών Επιχειρήσεων Ζημιών
- Τμήμα Εποπτείας (Αντ)ασφαλιστικών Επιχειρήσεων Ζωής και Μικτής Δραστηριότητας
- Τμήμα Εποπτείας (Αντ)ασφαλιστικών Ομίλων
- Τμήμα Εποπτείας Δικτύων και Πρακτικών Διανομής Ασφαλιστικών Προϊόντων
- Τμήμα Θεσμικού Πλαισίου και Οικονομοτεχνικής Υποστήριξης Εποπτείας
- Υπηρεσία Διοικητικής Υποστήριξης.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο έχει, κυρίως, διαμορφωθεί από την ενσωμάτωση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, η οποία είναι εναρμονισμένη με τις «Σαράντα (40) Συστάσεις για την καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και της Διασποράς Όπλων Μαζικής Καταστροφής (ΟΜΚ)», όπως υιοθετήθηκαν το Φεβρουάριο του 2012 από την Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force-FATF) ως διεθνή φορέα θέσπισης των σχετικών προτύπων και οδηγιών.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει εκδώσει εκτενή τυπολογία ύποπτων συναλλαγών με βάση την ελληνική πραγματικότητα και τη διεθνή βιβλιογραφία. Τονίζεται ότι η Τράπεζα της Ελλάδος, πέρα της αρμοδιότητας ελέγχου τήρησης των προβλεπόμενων διατάξεων επίδειξης δέουσας επιμέλειας κατά τη διενέργεια των συναλλαγών από τα εποπτευόμενα ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης αναφοράς ύποπτων συναλλαγών στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, δεν έχει προανακριτικές αρμοδιότητες, ούτε την ευθύνη διερεύνησης των αναφορών ύποπτων συναλλαγών. Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να διερευνά ενδελεχώς τις ύποπτες συναλλαγές και να προβαίνει σε περαιτέρω ενέργειες.

Το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο διαμορφώνεται με βάση τον Νόμο, τις οδηγίες και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις Πράξεις Διοικητή, τις Πράξεις Εκτελεστικής Επιτροπής, τις Αποφάσεις ΕΤΠΘ/ΕΠΑΘ, τις σχετικές εγκυκλίους και διευκρινιστικά έγγραφα.

FATF (Financial Action Task Force)

Η FATF είναι ένας διεθνής διακυβερνητικός οργανισμός για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ο οποίος έχει τη δικαιοδοσία τόσο να εκδίδει συστάσεις για την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως προς την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όσο και να πραγματοποιεί ελέγχους για την εξακρίβωση του βαθμού συμμόρφωσης των χωρών με τις συστάσεις αυτές. Ως συνέπεια αυτών των ελέγχων, η FATF προβαίνει στην κατηγοριοποίηση των χωρών με βάση τον κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος και τα επαρκή νομοθετικά μέτρα για την αντιμετώπισή του.

Το έργο της FATF εντοπίζεται συνοπτικά στην έκδοση συστάσεων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σταδιακά από το 1990 μέχρι το 2003, οι συστάσεις της FATF περιελάμβαναν:

- 40 βασικές συστάσεις για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και
- 9 ειδικές, συμπληρωματικές συστάσεις για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η FATF αναθεωρεί και επικαιροποιεί τις συστάσεις της ανάλογα με τα νέα δεδομένα στους τομείς αρμοδιότητάς της και ανάλογα με τα πορίσματα των ελέγχων που πραγματοποιεί για να διαπιστώσει το επίπεδο συμμόρφωσης των χωρών-μελών της στον κόσμο.

Μετά την ολοκλήρωση και του τρίτου κύκλου των αμοιβαίων αξιολογήσεων των χωρών, η FATF επικαιροποίησε και ενοποίησε τις συστάσεις της σε ενιαίο κείμενο το 2012. Η αναθεώρηση αυτή σχετίζεται με τις εξής πρακτικές και νέα δεδομένα:

- Συστάσεις για χρηματοδότηση όπλων μαζικής καταστροφής
- Ενίσχυση της προσέγγισης με βάση τον κίνδυνο
- Ενίσχυση της διαφάνειας
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών/ Financial Intelligence Units των χωρών-μελών

Οι αποφάσεις της Ολομέλειας της FATF, καθώς και τα πορίσματα ελέγχων της, συνήθως εκδίδονται δύο φορές το χρόνο, όπου πραγματοποιείται η γενική συνέλευση του οργανισμού αυτού.

Στην ιστοσελίδα της FATF αναρτώνται όλες οι αποφάσεις των εργασιών της Ολομέλειας, οι συστάσεις και κατευθυντήριες γραμμές, αλλά και τα αποτελέσματα αξιολόγησης των χωρών ως προς την επάρκεια των μέτρων που λαμβάνουν σε σχέση με την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Οικονομικών τον Ιούνιο 2019, με εξαιρετικά αποτελέσματα ολοκληρώθηκε στο Ορλάντο των Ηνωμένων Πολιτειών η αξιολόγηση της χώρας μας από την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force) σε σχέση με τις διεθνείς συστάσεις για την πρόληψη του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας.

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης, υπό την Προεδρία των ΗΠΑ, υιοθέτησε στις 20/6 την έκθεση αξιολόγησης για την Ελλάδα και αποφάσισε να εντάξει την χώρα μας στη διαδικασία της κανονικής παρακολούθησης (regular follow-up), κάτι που έχει πετύχει μόνο περιορισμένος αριθμός χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η έκθεση αναγνωρίζει ότι, στον τομέα της πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι ελληνικές αρχές:

- Έχουν καλή κατανόηση των κινδύνων και έχουν υιοθετήσει τις κατάλληλες εθνικές πολιτικές.
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικά, κατά τις έρευνές τους, χρηματοοικονομικές και λοιπές πληροφορίες για να εντοπίζουν τα προϊόντα του εγκλήματος, και έχουν αναπτύξει κατάλληλους μηχανισμούς ώστε να τα δεσμεύουν.
- Διαθέτουν ισχυρή προσήλωση στη διεθνή συνεργασία, η οποία είναι κομβικής σημασίας για την καταπολέμηση αυτών των φαινομένων.

· Τέλος, οι εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα εφαρμόζουν επαρκή προληπτικά μέτρα και, παράλληλα, οι εποπτικές τους αρχές ασκούν αποτελεσματική εποπτεία βάσει των κλαδικών και ατομικών κινδύνων.

2.2. Εσωτερικά μέτρα (πολιτικές, διαδικασίες) των εταιρειών

Οι εταιρείες προκειμένου να αντιμετωπίσουν πρακτικά τον κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας οφείλουν να υιοθετήσουν κατάλληλα εσωτερικά μέτρα τα οποία να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Εκπόνηση και εφαρμογή κατάλληλης και λεπτομερούς διαδικασίας ταυτοποίησης πελατών (Know Your Customer – KYC) και σχετικό αναλυτικό έντυπο καταγραφής στοιχείων αξιολόγησης κινδύνου και ανάλυσης της αναμενόμενης συναλλακτικής συμπεριφοράς και δραστηριότητας του πελάτη – με την ενεργή συμμετοχή όλων των λειτουργικών τμημάτων της εταιρείας (business lines).
- Διασταύρωση στοιχείων που αφορούν τον πελάτη και τις συναλλαγές του ανάλογα με τη φύση του επαγγέλματός του ή τη δραστηριότητα του νομικού προσώπου- πελάτη, με κλαδικές έρευνες/στατιστικά, δημοσιεύματα σε έγκυρα μέσα ενημέρωσης.
- Έλεγχος πελατολογίου κατά την έναρξη της επιχειρηματικής σχέσης αλλά και σε περιοδική βάση με αυτόματο ηλεκτρονικό σύστημα, σε σχέση με διεθνείς και τοπικές λίστες περιοριστικών μέτρων κατά προσώπων που είναι υπό έρευνα.
- Ηλεκτρονική αποθήκευση σε αρχείο του συναλλακτικού προφίλ του πελάτη.
- Μέριμνα ώστε το συναλλακτικό προφίλ του πελάτη να είναι όσο το δυνατόν πιο ενημερωμένο και κοντά στην πραγματικότητα, ώστε να είναι εφικτός ο εντοπισμός περιπτώσεων μεγάλων αποκλίσεων.
- Παραμετροποίηση για εντοπισμό ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών – ενσωμάτωση κατά το δυνατόν της ενδεικτικής τυπολογίας του νόμου.
- Διερεύνηση της αιτίας που επικαλείται ο πελάτης σε κάθε ασυνήθιστη /ύποπτη συναλλαγή και, ειδικότερα, αναζήτηση στοιχείων, εγγράφων και συμβάσεων που αιτιολογούν και εξηγούν τη συναλλαγή και τη δραστηριότητα του αντισυμβαλλόμενου. Επίσης, στελέχη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην οποία εντάσσεται ο πελάτης θα πρέπει να παράσχουν βοήθεια και εξηγήσεις για κάποια περίπλοκη ή ακατανόητη συναλλαγή.
- Διενέργεια ελέγχων πρώτου επιπέδου από τις λειτουργικές μονάδες της εταιρείας και ελέγχων δευτέρου επιπέδου από τη Λειτουργία της Κανονιστικής Συμμόρφωσης.
- Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού.
- Εκπόνηση και εφαρμογή εγχειριδίου, εσωτερικής πολιτικής και διαδικασίας πρόληψης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

2.3. Έρευνα σε λίστες ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Εξίσου σημαντικό για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ο έλεγχος όλων των πελατών, είτε πρόκειται για φυσικά είτε για νομικά πρόσωπα είτε για τους τελικούς πραγματικούς δικαιούχους νομικών προσώπων μέσω επίσημων καταλόγων που περιλαμβάνουν κυρώσεις και περιοριστικά μέτρα που έχουν επιβληθεί τόσο σε εγχώριο, ευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Οι ασφαλιστικές εταιρίες θα πρέπει να διενεργούν έρευνα για κάθε πελάτη σε επίσημες λίστες όπως είναι, μεταξύ άλλων: οι λίστες με χώρες αυξημένου κινδύνου (Enhanced Country Risk lists), οι λίστες παρακολούθησης σκαφών και πλοίων, οι λίστες με τα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα και τους συγγενείς και στενούς συνεργάτες τους (Politically Exposed Persons- PEP and Relative and Close Associates- RCA), οι λίστες με τα πρόσωπα ειδικού ενδιαφέροντος (Special Interest Persons), οι λίστες με δημόσιες εταιρείες και στελέχη του διοικητικού τους συμβουλίου (State owned companies and their board executives), οι λίστες με νομικές οντότητες που έχουν λάβει δυσμενή δημοσιότητα (Adverse media entity screening).

Από τη στιγμή που ένας πελάτης – φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εντοπιστεί σε μια από αυτές τις λίστες, τότε θα πρέπει να διερευνάται ενδελεχώς και με την εμπλοκή όλων των αρμόδιων μερών (και κυρίως της λειτουργίας κανονιστικής συμμόρφωσης) η δυνατότητα σύναψης ή συνέχισης της συναλλακτικής σχέσης με τον εν λόγω πελάτη.

2.4. Διαταγές δεσμεύσεων χρηματοπιστωτικών προϊόντων

Στο πλαίσιο του ρόλου της να διασφαλίζει την αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων και κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ερμηνεύονται οι υφιστάμενες οικονομικές κυρώσεις, ιδίως όσον αφορά στη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων (freezing of assets). Η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στη δέσμευση χρηματοπιστωτικών προϊόντων προσώπων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU sanctions). Δημοσιεύτηκε μάλιστα μια γνώμη σχετικά με το θέμα η οποία παρέχει σαφήνεια στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών όσον αφορά στην εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα αυτό.

Πέραν αυτού, οι εθνικές αρχές κάθε χώρας εκδίδουν και αποστέλλουν ειδικές εντολές δέσμευσης σε ασφαλιστικές εταιρείες και άλλες υπόχρεες οντότητες οι οποίες δεσμεύουν τους λογαριασμούς και τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα

προσώπων που καταδικάστηκαν ή τα οποία υπόκεινται σε έρευνα για εγκλήματα που σχετίζονται με ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ως εκ τούτου, οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να διαθέτουν ανά πάσα στιγμή κατάλληλες εσωτερικές διαδικασίες για να μπορούν να συμμορφώνονται με τέτοιου είδους εντολές και να προβαίνουν σε «μπλοκάρισμα» πληρωμών/συναλλαγών το συντομότερο δυνατόν.

2.5. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών

Σε επίπεδο αρχών, η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες διαβιβάζει και ανταλλάσσει πληροφορίες εμπιστευτικής φύσης, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων των αναλύσεων της, με τις αρμόδιες εισαγγελικές ή άλλες αρχές με ερευνητικές ή ελεγκτικές αρμοδιότητες στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, των βασικών αδικημάτων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και με τις εποπτικές αρχές, εφόσον οι πληροφορίες αυτές κρίνονται αναγκαίες για το έργο τους και για την εκπλήρωση των νόμιμων καθηκόντων τους. Επίσης, μπορεί να ζητεί ενημέρωση για τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν διεξαχθεί από τις εν λόγω αρχές.

Η Αρχή μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών, αν αυτή μπορεί να έχει αρνητική επίπτωση στις διεξαγόμενες έρευνες ή αναλύσεις ή αν η γνωστοποίηση των πληροφοριών είναι σαφώς δυσανάλογη προς τα έννομα συμφέροντα ενός φυσικού ή νομικού προσώπου ή δεν εξυπηρετεί το σκοπό για τον οποίον ζητείται.

Η Αρχή ενημερώνει μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων για τις περιπτώσεις δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων, που προέρχονται από φορολογικά αδικήματα, τελωνειακά αδικήματα ή αδικήματα μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο. Μέσα στην ίδια προθεσμία, ενημερώνει το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος για τις δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων που αφορούν εν γένει αδικήματα, που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του, καθώς και για περιπτώσεις αποκάλυψης εστιών οικονομικού εγκλήματος, απάτης, διαφθοράς και ύποπτης κίνησης κεφαλαίων που έχουν περιέλθει σε γνώση της.

Επιπλέον, η Αρχή ανταλλάσσει, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από αίτημα, με μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) άλλων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πληροφορίες εμπιστευτικής φύσης, που μπορεί να είναι χρήσιμες για τις επιχειρησιακές τους αναλύσεις. Για τη λήψη αιτήματος παροχής πληροφοριών από μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών άλλων κρατών - μελών, η Αρχή ορίζει τουλάχιστον έναν υπεύθυνο ή ένα σημείο επικοινωνίας. Αν λαμβάνει αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που αφορούν άλλο

κράτος - μέλος, τις διαβιβάζει αμελλητί στην αντίστοιχη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Σε επίπεδο υπόχρεων προσώπων, η απαγόρευση του άρθρου 27 του Νόμου 4557/18, δεν κωλύει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο. Το ίδιο ισχύει και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα και υποκαταστημάτων ή θυγατρικών τους που εδρεύουν σε τρίτη χώρα, εφόσον αυτά συμμορφώνονται πλήρως προς τις πολιτικές και τις διαδικασίες που ισχύουν σε επίπεδο ομίλου. Η απαγόρευση του άρθρου 27 δεν κωλύει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υπόχρεων προσώπων των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 5³² που λειτουργούν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον τα εν λόγω πρόσωπα ασκούν τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε όχι, στο πλαίσιο του ίδιου νομικού προσώπου ή ευρύτερης δομής, στην οποία υπάγεται το νομικό πρόσωπο και η οποία διαθέτει κοινή κυριότητα, διοίκηση ή έλεγχο της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία των νομικών προσώπων. Το ίδιο ισχύει για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ανωτέρω υπόχρεων προσώπων και αντίστοιχων προσώπων από τρίτες χώρες, που επιβάλλουν υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με εκείνες του παρόντος.

Τα υπόχρεα πρόσωπα των περιπτώσεων α', β', γ', δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 5³³ που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητές τους στην Ελλάδα μπορεί να ανταλλάσσουν με υπόχρεα πρόσωπα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία ή επαγγελματικό κλάδο με αυτά πληροφορίες που αφορούν τον ίδιο πελάτη και συναλλαγή ή δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν από κοινού. Τα ανωτέρω

---

³² «...γ) οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές και οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών που έχουν εγγραφεί στο δημόσιο μητρώο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, καθώς και οι ιδιώτες ελεγκτές, δ) οι εξωτερικοί λογιστές-φοροτεχνικοί και τα νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών-φοροτεχνικών υπηρεσιών, ε) οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν, ενεργώντας εξ ονόματος και για 'λογαριασμό των πελατών τους, σε χρηματοπιστωτικές συναλλαγές...»

³³ «...α) Τα πιστωτικά ιδρύματα και κάθε πιστωτικός φορέας του νόμου 4438/2016 (Α' 220), β) οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, γ) οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές και οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών που έχουν εγγραφεί στο δημόσιο μητρώο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, καθώς και οι ιδιώτες ελεγκτές, δ) οι εξωτερικοί λογιστές-φοροτεχνικοί και τα νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών-φοροτεχνικών υπηρεσιών, ε) οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν, ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους, σε χρηματοπιστωτικές συναλλαγές...»

ισχύουν και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ανωτέρω ημεδαπών υπόχρεων προσώπων και ίδιας κατηγορίας ή επαγγελματικού κλάδου υπόχρεων προσώπων που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητές τους σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε τρίτη χώρα που επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με εκείνες του παρόντος, καθώς και υποχρεώσεις, σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2.6. Μητρώα και αυτοματοποιημένη διαδικασία επαλήθευσης στοιχείων

2.6.1. Μητρώο πραγματικών δικαιούχων

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εταιρικές και άλλες νομικές οντότητες που έχουν την εταιρική τους έδρα στην επικράτειά τους αποκτούν και φυλάσσουν επαρκείς, ακριβείς και τρέχουσες πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους τους. Τα κράτη μέλη μεριμνούν επίσης ώστε οι πραγματικοί δικαιούχοι των εταιρικών ή άλλων νομικών οντοτήτων, παρέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες, προκειμένου οι νομικές οντότητες να ανταποκριθούν στην υποχρέωση τήρησης των στοιχείων.

Πρόσβαση στο κεντρικό μητρώο κάθε κράτους θα πρέπει να έχουν οι δημόσιες αρχές με καθορισμένες αρμοδιότητες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι φορολογικές αρχές, οι εποπτικές αρχές των υπόχρεων οντοτήτων και οι αρχές που ασκούν καθήκοντα διερεύνησης ή δίωξης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

2.6.2. Επαλήθευση στοιχείων φυσικών προσώπων μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «eGov-KYC»

Τα στοιχεία πιστοποίησης των φυσικών προσώπων μπορούν πλέον να επαληθεύονται και μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «eGov-KYC» της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης³⁴

Η Υπηρεσία «Συστηθείτε - Know Your Customer (eGov-KYC)» προσφέρει μια ψηφιακή εναλλακτική στην προσκόμιση εγγράφων του δημοσίου, για τη βεβαίωση στοιχείων του υποψήφιου ή υφιστάμενου πελάτη μιας ασφαλιστικής εταιρείας.

Η είσοδος στην υπηρεσία, γίνεται κάνοντας χρήση των κωδικών - διαπιστευτηρίων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (TAXISnet) και με τη χρήση δεύτερου παράγοντα αυθεντικοποίησης (αποστολή γραπτού μηνύματος/ sms στο κινητό του χρήστη). Τα στοιχεία αντλούνται από τα πρωτογενή πληροφοριακά συστήματα του

---

³⁴ Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος με αριθμό 188/26-4-2020

Δημοσίου μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας, δεν αποθηκεύονται στο eGov-KYC και διαβιβάζονται στο υπόχρεο πρόσωπο ύστερα από ρητή και ειδική συγκατάθεση του χρήστη.

Τα στοιχεία πιστοποίησης που μπορούν να επαληθευθούν μέσω της εφαρμογής eGov-KYC είναι τα στοιχεία ταυτότητας (από το μητρώο της Ελληνικής Αστυνομίας), τα στοιχεία επικοινωνίας (από τη βάση δεδομένων του Εθνικού Μητρώου Επικοινωνίας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης), τα στοιχεία εισοδήματος (από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων), τα στοιχεία επαγγελματικής δραστηριότητας απασχολούμενου στο Δημόσιο (από το Υπουργείο Εσωτερικών - ΑΠΟΓΡΑΦΗ), τα στοιχεία επαγγελματικής δραστηριότητας απασχολούμενων με εξαρτημένη σχέση εργασίας Ιδιωτικού δικαίου (από το Υπουργείο Εργασίας - ΕΡΓΑΝΗ), τα στοιχεία επαγγελματικής δραστηριότητας επιτηδευματία (από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων).

Η εφαρμογή eGov-KYC αντλεί μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της ΓΓΠΣΔΔ τα ανωτέρω στοιχεία από τα μητρώα των δημοσίων φορέων σε πραγματικό χρόνο.

Χρήση της εφαρμογής μπορεί να γίνει από υποψήφιους πελάτες αλλά και για τις ανάγκες επικαιροποίησης των στοιχείων του πελάτη. Αντίγραφα των εγγράφων που αντλούνται ηλεκτρονικά, καθώς και άλλα στοιχεία αναζήτησης, αρχειοθετούνται από την εταιρεία.

Στο άμεσο μέλλον αναμένεται να δοθεί η δυνατότητα χρήσης της εφαρμογής και για πελάτες – νομικά πρόσωπα.

Αυτή η τεχνολογική δυνατότητα δύνανται να χρησιμοποιηθεί από τις ασφαλιστικές εταιρείες ως ένα πιο ασφαλές μέσο πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών συμβάλλοντας κατά αυτόν τον τρόπο στην αποτελεσματικότερη καταπολέμηση τεχνικών ξεπλύματος χρήματος.

2.7. Διεθνή Εμπάργκο και Περιοριστικά Μέτρα

Ένα άλλο πολύ σημαντικό ζήτημα, ιδιαίτερα στην εποχή μας, το οποίο συναντάμε σχεδόν καθημερινά είναι οι αποφάσεις περιοριστικών μέτρων που αφορούν σε χώρες, οντότητες, φυσικά πρόσωπα ή/και αγαθά. Ο σκοπός των περιοριστικών μέτρων είναι η προστασία της οικονομίας και η απαγόρευση συναλλαγών και εμπορικών πράξεων με χώρες και αγαθά που ζημιώνουν την παγκόσμια ειρήνη και την υγιή οικονομία. Εμπάργκο και περιοριστικά μέτρα εκδίδονται για χώρες, φυσικά πρόσωπα ή οντότητες, προϊόντα (π.χ. όπλα, πετρέλαιο) ή συναλλαγές (π.χ. εμπορικές συναλλαγές, εξαγωγές) και συγκεκριμένες συναλλαγές που αφορούν για παράδειγμα πρόσωπα που σχετίζονται με τις ΗΠΑ (US persons).

Σύμφωνα με το Νόμο 4557/2018 οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να συμμορφώνονται όταν για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας επιβάλλεται, με Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή με Αποφάσεις και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων συγκεκριμένων προσώπων και η απαγόρευση της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε αυτά.

2.7.1. Είδη εμπάργκο

Διακρίνουμε δύο βασικά είδη εμπάργκο:

A. Διεθνή εμπάργκο και κυρώσεις από τα Ηνωμένα Έθνη (UN Sanctions) και την Ευρωπαϊκή Ένωση (EU Sanctions), τα οποία μεταφράζονται και εκδίδονται από την Τράπεζα της Ελλάδος υπό τη μορφή Κανονισμών.

B. Διεθνή εμπάργκο και κυρώσεις από το US Treasury Office of Foreign Assets Control (OFAC), τα οποία περιλαμβάνουν καταλόγους ονομάτων ιδιωτών και οντοτήτων ύποπτων για εμπλοκή στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

2.7.2. Κυρώσεις (sanctions) και περιοριστικά μέτρα

Επιβάλλονται εναντίον κρατών, κυβερνητικών ή πολιτικών προσώπων, οντοτήτων που βοηθούν τις κυβερνήσεις στην άσκηση παράνομων πολιτικών και ιδιαίτερα αυτών που παραβιάζουν τα ανθρωπίνια δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των πολιτών, ομάδων ή οργάνωσεων που αναπτύσσουν τρομοκρατική δραστηριότητα, φυσικών και νομικών προσώπων που εμπλέκονται, στηρίζουν, βοηθούν ή συμμετέχουν σε τρομοκρατικές δραστηριότητες και πράξεις.

Είδη περιοριστικών μέτρων είναι ενδεικτικώς η γενική απαγόρευση διενέργειας συναλλαγών με συγκεκριμένα κράτη, η απαγόρευση αγοραπωλησιών σε είδη που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για τρομοκρατικές ενέργειες ή άλλους παράνομους σκοπούς, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, οι περιορισμοί στη μετακίνηση προσώπων και το πάγωμα οικονομικών πόρων και χρηματοδοτήσεων.

Ένα παράδειγμα κυρώσεων αποτελεί το Sanctions Programs and Country Information των Ηνωμένων Πολιτειών (U.S. Department of the Treasury). Οι κυρώσεις αφορούν τους Αμερικάνους πολίτες (US Persons). Πιο συγκεκριμένα ο όρος “US Person” περιλαμβάνει:

- Τους πολίτες των ΗΠΑ όπου και αν βρίσκονται.
- Τους αλλοδαπούς μόνιμους κατοίκους των ΗΠΑ όπου και αν βρίσκονται.
- Εταιρείες που έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν σύμφωνα με το δίκαιο των ΗΠΑ.
- Όλες τις οντότητες και πρόσωπα που βρίσκονται στις Ηνωμένες Πολιτείες.
- Νομικά Πρόσωπα και οντότητες που ανήκουν ή ελέγχονται από πολίτες των ΗΠΑ.

Επιπλέον οι φορείς περιοριστικών μέτρων στις ΗΠΑ είναι: α. ο OFAC που διαχειρίζεται και επιβάλλει οικονομικές κυρώσεις κατά κύριο λόγο ενάντια σε χώρες και ομάδες ατόμων, όπως οι τρομοκράτες και διακινητές ναρκωτικών, και β. ο FinCEN που αποτελεί έναν από τους βασικότερους δημόσιους φορείς που επιβλέπει και εφαρμόζει πολιτικές για την πρόληψη και τον εντοπισμό του Ξεπλύματος Χρήματος. Κράτη για τα οποία οι ΗΠΑ έχουν εκδώσει περιοριστικά μέτρα είναι τα ακόλουθα: 1) Λευκορωσία, 2) Βιρμανία, 3) Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, 4) Κούβα, 5) Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, 6) Αιθιοπία, 7) Χονγκ Κονγκ, 8) Ιράκ, 9) Ιράν, 10) Λίβανος, 11) Λιβύη, 12) Μάλι, 13) Νικαράγουα, 14) Βόρεια Κορέα, 15) Ρωσία, 16) Σομαλία, 17) Σουδάν & Νταρφούρ, 18) Νότιο Σουδάν, 19) Συρία, 20) Ουκρανία/Ρωσία, 21) Βενεζουέλα, 22) Υεμένη, 23) Ζιμπάμπουε.

Σε διεθνές επίπεδο, το Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) μπορεί να θεσπίζει κυρώσεις για την επίλυση συγκρούσεων, την πρόληψη φρικαλεοτήτων, τη διακοπή ή τη αποφυγή τρομοκρατικών απειλών ή τη διάδοση Οπλων Μαζικής Καταστροφής ή για την αντιμετώπιση οποιουδήποτε άλλου ζητήματος κρίνει ότι αποτελεί απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας δεσμεύουν όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ.

Κράτη που υπόκεινται σε κυρώσεις με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ: 1) Σομαλία, 2) Ιράκ, 3) Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, 4) Σουδάν, 5) Λίβανος, 6) Βόρεια Κορέα, 7) Λιβύη, 8) Αφγανιστάν, 9) Γουινέα – Μπισσάου, 10) Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, 11) Υεμένη, 12) Νότιο Σουδάν, 13) Μάλι.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ισχύουν οι κυρώσεις της ΕΕ (EU Sanctions Map). Οι Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί ισχύουν εντός της επικράτειας της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του εναέριου χώρου της, επί των αεροσκαφών ή πλοίων που υπάγονται στη δικαιοδοσία ενός κράτους μέλους, σε κάθε πρόσωπο εντός ή εκτός της επικράτειας της Ένωσης, ο οποίος είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους, σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα που έχει συσταθεί ή δημιουργηθεί βάσει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους και σε κάθε νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα για εμπορικές πράξεις που πραγματοποιεί, εν όλω ή εν μέρει, εντός της Ένωσης.

Κράτη για τα οποία η ΕΕ έχει εκδώσει περιοριστικά μέτρα: 1) Λευκορωσία, 2) Αφγανιστάν, 3) Βοσνία & Ερζεγοβίνη, 4) Μπουρούντι, 5) Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, 6) Κίνα, 7) Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, 8) Γουινέα, 9) Γουινέα-Μπισσάου, 10) Αϊτή, 11) Ιράν, 12) Ιράκ, 13) Λίβανος, 14) Λιβύη, 15) Μάλι, 16) Δημοκρατία της Μολδαβίας, 17) Μαυροβούνιο, 18) Μυανμάρ, 19) Νικαράγουα, 20) Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας, 21) Ρωσία, 22) Σερβία, 23) Νότια Σουδάν, 24) Σουδάν, 25) Συρία, 26) Τυνησία, 27) Τουρκία, 28) Ουκρανία, 29) ΗΠΑ, 30) Βενεζουέλα, 31) Υεμένη, 32) Ζιμπάμπουε

Σε αυτό το πλαίσιο, οι υποχρεώσεις των ασφαλιστικών εταιρειών περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, έρευνα στους καταλόγους περιοριστικών μέτρων κατά την έναρξη της ασφαλιστικής σχέσης, «μπλοκάρισμα» λογαριασμών σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας, επικαιροποίηση και ενημέρωση των εσωτερικών συστημάτων φιλτραρίσματος ονομάτων και έλεγχο εμπορικών συναλλαγών για ανίχνευση τυχόν εμπάργκο και περιοριστικών μέτρων.

2.8. Κουλτούρα/ Ευαισθητοποίηση/Εκπαίδευση

Η δημιουργία και ανάπτυξη μιας κουλτούρας συμμόρφωσης σε θέματα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας προϋποθέτει μια έμπρακτη, συνεπή και διαρκή δέσμευση του Διοικητικού Συμβουλίου, της Ανώτατης Διοίκησης και όλου του προσωπικού μια ασφαλιστικής εταιρείας για ένα κοινό και δημόσιο πρότυπο συμπεριφοράς που απαιτείται σε κάθε τομέα δραστηριότητάς της. Η εταιρεία είναι αυτή που θέτει σαφείς και ξεκάθαρες αξίες οι οποίες αντιμετωπίζονται με σοβαρότητα, εφαρμόζονται και δεσμεύουν. Άλλωστε, η συμμόρφωση σε θέματα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ξεκινά από την κορυφή (tone from the top). Αναμφισβήτητα, είναι πιο αποτελεσματική μέσα σε ένα εταιρικό περιβάλλον που δίνει έμφαση στα πρότυπα ειλικρίνειας και ακεραιότητας και μέσα στο οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο και η Ανώτατη Διοίκηση καθοδηγούν με το παράδειγμά τους.

Στο πλαίσιο αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο μιας ασφαλιστικής εταιρείας – υπόχρεου προσώπου είναι αρμόδιο μεταξύ άλλων για:

- Την ευθυγράμμιση και τη δέσμευση της εταιρείας στις αξίες, τους στόχους και τη στρατηγική της προκειμένου να βρίσκεται σε συμμόρφωση με θέματα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με ένα αίσθημα ευθύνης.
- Την κοινοποίηση της δέσμευσής του για συμμόρφωση με τις ισχύουσες κανονιστικές απαιτήσεις έχοντας ως στόχο την ευαισθητοποίηση και την παρακίνηση των εργαζομένων.
- Την ενθάρρυνση όλων των εργαζομένων να αποδεχθούν τη σημασία της επίτευξης των στόχων συμμόρφωσης για τους οποίους είναι και οι ίδιοι υπεύθυνοι και σε ορισμένες περιπτώσεις υπόλογοι.
- Τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου η αναφορά περιστατικών μη συμμόρφωσης ή κανονιστικών παραβάσεων από τους εργαζόμενους ενθαρρύνεται και αντιμετωπίζεται ως θετική ενέργεια χωρίς να συνιστά απειλή για τους ίδιους.
- Την ενθάρρυνση και παρακίνηση των εργαζομένων να προβαίνουν σε προτάσεις και να εκφράζουν πρωτοβουλίες που διευκολύνουν τη συνεχή βελτίωση της συμμόρφωσης της εταιρείας.
- Τη διασφάλιση ότι η συμμόρφωση ενσωματώνεται στην ευρύτερη εταιρική κουλτούρα και σε κάθε πρωτοβουλία αλλαγής της.

- Τον εντοπισμό περιστατικών και περιοχών μη συμμόρφωσης και την άμεση δράση για τη διόρθωση ή την αντιμετώπιση μιας τέτοιας κατάστασης.
- Τη διασφάλιση ότι οι εσωτερικές πολιτικές, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι εσωτερικές διαδικασίες της εταιρείας σχετικά με θέματα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας υποστηρίζουν και ενθαρρύνουν την κανονιστική της συμμόρφωση.
- Τη διασφάλιση ότι οι επιχειρησιακοί στόχοι δεν θέτουν σε κίνδυνο και δεν παρακινούν σε μια συμπεριφορά των εργαζομένων που δεν βρίσκεται σε συμμόρφωση με τα θεσπισμένα και αναγνωρισμένα πρότυπα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ως πρόσθετο μέτρο αυτών που αναφέρθηκαν ανωτέρω και αυτών που περιγράφεται στη συνέχεια και βρίσκονται υπό την αρμοδιότητα του Υπευθύνου Συμμόρφωσης μιας ασφαλιστικής εταιρείας σε θέματα ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα ανάλογα πάντα με τους εκτιμώμενους κινδύνους, τη φύση και το μέγεθός τους, ώστε οι υπάλληλοί τους να έχουν γνώση των διατάξεων του νόμου για το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, των σχετικών κανονιστικών πράξεων και των εσωτερικών κανονισμών της εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών υποχρεώσεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των προσώπων.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή των υπαλλήλων σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης για τον εντοπισμό των δραστηριοτήτων που συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και την εκμάθηση του τρόπου με τον οποίο πρέπει να ενεργούν στις περιπτώσεις αυτές.

2.9. Ενίσχυση της προσωπικής ευθύνης στελεχών επιχειρήσεων με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο

Κάθε χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει ³⁵ να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ασυνήθη ή ύποπτη για διάπραξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και κάθε γεγονός που λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο μπορεί να αποτελέσει ένδειξη τέτοιων πράξεων.

Μεταξύ των κύριων καθηκόντων του εν λόγω στελέχους είναι τα εξής:

- Λήψη αναφορών από τους εργαζομένους της ασφαλιστικής εταιρείας για ασυνήθεις ή ύποπτες συναλλαγές, καθώς και λήψη πληροφοριών για κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο

³⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 38 του νόμου 4557/2018.

θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη ξεπλύματος χρήματος ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

- Υπόδειξη κατάλληλων διαδικασιών, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η λήψη και η επεξεργασία των ειδοποιήσεων (alerts) που παράγονται από το πληροφοριακό σύστημα της εταιρείας για ασυνήθεις ή ύποπτες συναλλαγές.
- Υποβολή εμπιστευτικής αναφοράς στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, σε περίπτωση που, μετά την αξιολόγηση που διενεργεί, κρίνει ότι υπάρχει υπόνοια ξεπλύματος χρήματος ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι αναφορές προς την Αρχή Καταπολέμησης αρχαιοθετούνται σε ξεχωριστό φάκελο.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής της πολιτικής που έχει θεσπίσει η εταιρεία για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και των μέτρων αποτελεσματικής εφαρμογής της.
- Διασφάλιση ότι τηρούνται καταστάσεις με τις κατηγορίες πελατών χαμηλού και υψηλού κινδύνου στις οποίες αναφέρονται τα ονοματεπώνυμα των πελατών, ο αριθμός συμβολαίου και η ημερομηνία σύναψης επιχειρηματικής σχέσης. Επιπρόσθετα, διασφαλίζει ότι οι εν λόγω καταστάσεις τυγχάνουν τακτικής (τουλάχιστον ετήσιας) επικαιροποίησης με όλους τους νέους πελάτες ή τους παλαιούς πελάτες, για τους οποίους υπάρχουν επιπρόσθετες πληροφορίες.
- Υποβολή προς τη Διοίκηση ετήσιας έκθεσης επαναξιολόγησης των πελατών υψηλού κινδύνου, με ανάλυση ανά κατηγορία κινδύνου.
- Προετοιμασία και εφαρμογή, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια τμήματα της εταιρείας, του εγκεκριμένου από τη Διοίκηση ετήσιου προγράμματος επιμόρφωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού.
- Λήψη ή εισήγηση, κατά περίπτωση, διορθωτικών μέτρων σε θέματα πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις των πορισμάτων ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος ή σε περίπτωση περιστατικού μη συμμόρφωσης.
- Σύνταξη ετήσιας έκθεσης, η οποία αποτελεί σημαντικό στοιχείο αξιολόγησης του βαθμού συμμόρφωσης της εταιρείας με τις διατάξεις πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και υποβολή της στην Τράπεζα της Ελλάδος,

Ως προς την ευθύνη της εταιρείας

Αν αξιόποινη πράξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή κάποιο από τα βασικά αδικήματα τελείται προς όφελος ή για λογαριασμό της εταιρείας από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου της και κατέχει διευθυντική θέση εντός αυτής ή έχει εξουσία εκπροσώπησης της ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό της ή για την άσκηση ελέγχου εντός αυτής, επιβάλλονται αιτιολογημένα στην εταιρεία, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι εξής κυρώσεις:

α) Διοικητικό πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δέκα εκατομμύρια (10.000.000) ευρώ. Το ακριβές ποσό του προστίμου ορίζεται κατ' ελάχιστον στο διπλάσιο του ποσού του κέρδους που προήλθε από την παράβαση, εφόσον το κέρδος μπορεί να προσδιοριστεί, είτε εφόσον δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ. Σημειώνεται ότι αυτό το διοικητικό πρόστιμο επιβάλλεται πάντα ανεξαρτήτως της επιβολής άλλων κυρώσεων.

β) Οριστική ή προσωρινή, για χρονικό διάστημα από ένα (1) μήνα έως δύο (2) έτη, ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

γ) Απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα.

δ) Οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις και διαφημίσεις του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα.

Για τη σωρευτική ή διαζευκτική επιβολή των ανωτέρω διοικητικών κυρώσεων και για την επιμέτρησή τους λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές περιστάσεις και ιδίως: α) η βαρύτητα και η διάρκεια της παράβασης, β) ο βαθμός ευθύνης της εταιρείας, γ) η οικονομική επιφάνεια της εταιρείας, δ) το ύψος των παράνομων εσόδων ή του προκύψαντος οφέλους, ε) οι ζημίες τρίτων που προέκυψαν από το αδίκημα, στ) οι ενέργειες της εταιρείας μετά την τέλεση της παράβασης, ζ) η υποτροπή της εταιρείας. Επισημαίνεται βέβαια πως καμία κύρωση δεν επιβάλλεται χωρίς προηγούμενη κλήτευση των νόμιμων εκπροσώπων της εταιρείας για παροχή εξηγήσεων.

Παραδείγματα περιπτώσεων επιβολής προστίμων

Το έτος 2021, η γαλλική αρχή για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η Autorité de contrôle Prudenciel et de résolution (ACPR), επέβαλε πρόστιμο \$3,600,000 στην ING καθώς δεν διέθετε πλήρεις και ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με τους πληρωτές και τους δικαιούχους

συμβολαίων για μεταφορές που υπερέβαιναν τα εκάστοτε όρια πληρωμής όπως είχαν καθοριστεί από τη ρυθμιστική αρχή.³⁶

Επίσης, πρόστιμο ύψους £90,688,400 επιβλήθηκε το έτος 2021 στην Lloyds Bank General Insurance Limited, St Andrew's Insurance Plc για παραβιάσεις που σχετιζόνταν με επικοινωνίες με πελάτες στον τομέα της γενικής ασφάλισης και προστασίας καταναλωτή.³⁷ Τέλος, το έτος 2019 επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους £23,875,000 στην Prudential Assurance Company Limited 30/09/2019 για παραβιάσεις που σχετιζόνταν με κακές πωλήσεις (mis-selling) καθώς και την άδικη μεταχείριση πελατών (unfair treatment) στον τομέα των συνταξιοδοτικών προϊόντων.³⁸

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι έως σήμερα εκδοθείσες ευρωπαϊκές οδηγίες έχουν πράγματι διευρύνει ως προς το πεδίο εφαρμογής τους και τελικά βελτιώσει τις απαιτήσεις χάρη στην αυξημένη κατανόηση των τρωτών σημείων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και στην ανάγκη να ληφθεί υπόψη η ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση πειστικών πολιτικών ζητημάτων της εποχής, όπως η τρομοκρατία ή η διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής. Αυτή η τάση για συνεχή αλλαγή είναι απίθανο να σταματήσει στο σημείο αυτό – στην πραγματικότητα, είναι πολύ πιθανό να επιταχυνθεί. Για παράδειγμα, τα κρυπτονομίσματα και τα άλλα εικονικά περιουσιακά στοιχεία θα υπόκεινται σίγουρα σε όλο και αυξανόμενες κανονιστικές ρυθμίσεις, όπως επίσης και άλλα κανάλια με δυνατότητα να επηρεάζουν τη μεταφορά ψηφιακής αξίας, όπως είναι τα διαδικτυακά παιχνίδια (gaming).

Ενδέχεται επίσης να υπάρξουν σημαντικές αλλαγές τα επόμενα χρόνια, οι οποίες θα αφήσουν στις ευρωπαϊκές αρχές ευρύτερη διακριτική ευχέρεια για την αναθεώρηση των κανόνων με μεγαλύτερη ταχύτητα από ό,τι είναι εφικτό σήμερα καθώς επίσης και μεγαλύτερο περιθώριο παρέμβασης σε περιπτώσεις και περιστατικά ατυχούς ή εσφαλμένης αντιμετώπισης του ξεπλύματος χρήματος σε θεσμικό επίπεδο.

---

³⁶ Anti-Money Laundering (AML) Fines of 2021, διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://sanctionsscanner.com/blog/anti-money-laundering-aml-fines-of-2021-561>

³⁷ Final notice 2021: Lloyds Bank General Insurance Limited; St Andrew's Insurance Plc services Halifax General Insurance Services Limited, διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.fca.org.uk/publication/final-notices/lloyds-bank-gi-st-andrews-insurance-lloyds-bank-insurance-services-halifax-gi-services-2021.pdf>

³⁸ FCA fines Prudential £23,875,000 for failures relating to non-advised annuities sales, διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.fca.org.uk/news/press-releases/fca-fines-prudential-failures-relating-non-advised-annuities-sales>

Παρόλο που ο ασφαλιστικός κλάδος στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως μεσαίου - χαμηλού κινδύνου λόγω των λιγοστών διαθέσιμων ασφαλιστικών προϊόντων τα οποία ενδείκνυνται για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αλλά και λόγω του ήδη διευρυσμένου πεδίου εφαρμογής του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου, ο ασφαλιστικός κλάδος θα πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη την απειλή για ξέπλυμα χρήματος ειδικά ενόψει των νέων τεχνολογικών μέσων που διευκολύνουν περισσότερο τις απατηλές πρακτικές. Παρά το ήδη διευρυσμένο πεδίο εφαρμογής του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου, αξιοσημείωτο είναι ότι παρουσιάζονται ολοένα και περισσότερες προκλήσεις όσον αφορά στην εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων για τον εντοπισμό ύποπτων συναλλαγών σε καθημερινή βάση.

Η FATF αναφέρει ότι έπειτα από πολλά χρόνια από την αρχική υιοθέτησή τους, η δέουσα επιμέλεια πελατών (CDD) και οι σχετικές διαδικασίες έχουν αυξήσει σημαντικά τη διαφάνεια των συναλλαγών και έχουν αποτρέψει τους εγκληματίες να προβαίνουν σε κατάχρηση των ασφαλιστικών/ επενδυτικών προϊόντων. Την ίδια στιγμή, παρόλο που η αναγνώριση/επαλήθευση και η παρακολούθηση των πελατών είναι βασικός πυλώνας του κανονιστικού πλαισίου για το ξέπλυμα χρήματος, εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις εφαρμογής και αποτελεσματικότητας. Αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι μέθοδοι και οι τεχνικές ξεπλύματος χρήματος αλλάζουν για να ανταποκριθούν στην ανάπτυξη αντιμέτρων καθώς επίσης και το γεγονός ότι οι εταιρείες για να είναι ανταγωνιστικές τείνουν να δημιουργούν νέα επενδυτικά προϊόντα, με νέες επενδυτικές δυνατότητες, μπορούν να αυξήσουν σημαντικά τον κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος.

Φαίνεται επομένως ζωτικής σημασίας να παραμείνουμε ενήμεροι ώστε να υπάρξει άμεση ανταπόκριση στις απαιτήσεις που ενδέχεται να θέσουν οι νέες οδηγίες ή άλλα σχετικά ρυθμιστικά μέσα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Η ύπαρξη μιας σωστής και ευέλικτης τεχνολογίας είναι επίσης ζωτικής σημασίας.

Η χρήση της νέας τεχνολογίας είναι επιτακτικά αναγκαία. Η τεχνολογία μπορεί να διευκολύνει τη συλλογή, την επεξεργασία και την ανάλυση δεδομένων και να βοηθήσει τους φορείς να εντοπίσουν και να διαχειριστούν τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας πιο αποτελεσματικά και σε πραγματικό χρόνο. Πλεονεκτήματα προσφέρουν επίσης οι ταχύτερες πληρωμές και συναλλαγές, τα πιο ακριβή συστήματα αναγνώρισης, η παρακολούθηση, η τήρηση αρχείων και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των εποπτευόμενων οντοτήτων.

Η αυξημένη χρήση ψηφιακών λύσεων για το ξέπλυμα χρήματος που βασίζονται στην Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) και τα διαφορετικά της υποσύνολα (μηχανική

εκμάθηση, επεξεργασία φυσικής γλώσσας) μπορεί ενδεχομένως να βοηθήσει στον εντοπισμό των κινδύνων και την ανταπόκριση, την επικοινωνία καθώς και την παρακολούθηση ύποπτων δραστηριοτήτων. Σε επίπεδο δημόσιου τομέα, η βελτιωμένη παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο και η ανταλλαγή πληροφοριών με ομολόγους επιτρέπουν την πιο ενημερωμένη εποπτεία των ρυθμιζόμενων επιχειρήσεων, συμβάλλουν στη βελτίωση της εποπτεία. Σε επίπεδο ιδιωτικού τομέα, η τεχνολογία μπορεί να βελτιώσει τις εκτιμήσεις κινδύνου, τις πρακτικές ενσωμάτωσης (onboarding practices), τις σχέσεις με τις αρμόδιες αρχές, τη δυνατότητα ελέγχου, τη λογοδοσία και τη συνολική χρηστή διακυβέρνηση, ενώ παράλληλα εξοικονομεί κόστος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

International Association of Insurance Supervisors (IAIS), [Revised] Application Paper on Combating Money Laundering and Terrorist Financing

Research Project for Emerging Issues/Advanced Topics Course Diploma in Investigative and Forensic Accounting Program University of Toronto, “Money Laundering and the Life Insurance Industry: The Role of the IFA”

GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH, LIFE INSURANCE SECTOR, FATF, Οκτώβριος 2018

Money Laundering and the Life Insurance Industry: The Role of the IFA. Research Project for Emerging Issues/Advanced Topics Course, Diploma in Investigative and Forensic Accounting Program, University of Toronto, Prepared by Chioma Ihekwoaba-Ufodike, Ιούνιος 20, 2008

Position paper on the application of AML to general insurance, Global Federation of Insurance Associations, 2021

Anti-Money Laundering (AML) Fines of 2021, διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://sanctionscanner.com/blog/anti-money-laundering-aml-fines-of-2021-561>

Final notice 2021: Lloyds Bank General Insurance Limited; St Andrew’s Insurance Plc services Halifax General Insurance Services Limited, διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.fca.org.uk/publication/final-notice/final-notice-lloyds-bank-gi-st-andrews-insurance-lloyds-bank-insurance-services-halifax-gi-services-2021.pdf>

FCA fines Prudential £23,875,000 for failures relating to non-advised annuities sales, διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.fca.org.uk/news/press-releases/fca-fines-prudential-failures-relating-non-advised-annuities-sales>

Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, Ελλάδα, Οκτώβριος 2018

Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Βρυξέλλες, 20.7.2021 COM(2021) 420 final 2021/0239 (COD)

Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package, επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-countering-financing-terrorism_en